

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.411.008.02.2022

Pani

Anna Michalska-Kapsiak

Dyrektor

Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwaniskach

ul. Opatowska 26

27-570 Iwaniska

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/009 Wybrane aspekty organizacji i finansowania oświaty
w województwie świętokrzyskim

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

ul. gen. T. Kościuszki 6, 25-310 Kielce

T +48 41 249 91 00, F +48 41 249 91 05

lki@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Publiczna Szkoła Podstawowa w Iwaniskach, ul. Opatowska 26, 27-570 Iwaniska (dalej: Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem Szkoły od 1 września 2018 r. jest Anna Michalska-Kapsiak. (akta kontroli str. 3-7)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja i finansowanie wybranych obszarów pracy szkoły i przedszkola. 2. Nadzór nad realizacją wybranych zadań oświatowych.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2020/2021-2022/2023 do czasu zakończenia kontroli ¹ z wykorzystaniem dowodów związanych z przedmiotem kontroli, sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
Kontrolerzy	1. Violetta Nowak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie nr LKI/106/2022 z 2 listopada 2022 r. 2. Anna Jakubowska-Pióro, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie nr LKI/119/2022 z 25 listopada 2022 r. (akta kontroli str. 1-2)

¹ T.j. do 5 stycznia 2023 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dyrektor przygotowała na lata szkolne 2021/2022 i 2022/2023 arkusze organizacji Szkoły oraz aneksy do tych arkuszy⁴ i prawidłowo przeprowadziła proces opiniowania i zatwierdzania tych dokumentów. Nauczyciele zatrudnieni w Szkole mieli najczęściej uprawnienia do nauczania więcej niż jednego przedmiotu, co pozwoliło na zapewnienie pracy w pełnym wymiarze godzin dla większości z nich, pozostałym zaś stworzono możliwość uzupełnienia etatu w innych szkołach (w trybie art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁵). W roku szkolnym 2022/2023 zatrudniono w Szkole wymaganych specjalistów (pedagoga specjalnego, pedagoga szkolnego, psychologa i logopedę) w odpowiednim wymiarze godzin. Nie wykorzystano możliwości przydzielenia zajęć rewalidacyjnych (czterech godzin tygodniowo) w ramach etatu pedagoga specjalnego i powierzono je, jako dodatkowo płatne zajęcia, innemu nauczycielowi o takich samych kwalifikacjach, co było działaniem niegospodarnym.

Na podstawie analizy dokumentacji 16 nauczycieli zatrudnionych w Szkole stwierdzono, że mieli odpowiednie kwalifikacje do realizacji powierzonych im zadań i zostali zatrudnieni prawidłowo. Nauczycielce początkującej, która od 1 września 2022 r. rozpoczęła przygotowanie do zawodu, formalnie przydzielono wsparcie opiekuna (mentora) dopiero 2 grudnia 2022 r. (w trakcie kontroli NIK).

Na podstawie art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela, za zgodą Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty zatrudniono w roku szkolnym 2021/2022 nauczyciela, który nie miał wymaganych kwalifikacji do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych z uczniem słabowidzącym. Nauczyciel ten uzupełnił wymagane kwalifikacje podejmując (na własny koszt) studia podyplomowe. Żadne formy doskonalenia podejmowane przez nauczycieli nie były dofinansowane, mimo że środki zaplanowane na lata 2020-2022 w budżecie Szkoły przeznaczone na doksztalcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli w łącznej kwocie 90,2 tys. zł nie zostały w ogóle wykorzystane. Wysokość zarezerwowanych na ten cel środków była zgodna z art. 70a ust. 1 Karty Nauczyciela, nie była jednak spójna z potrzebami Szkoły w tym zakresie, gdyż Dyrektor nie sporządzała i nie składała do organu prowadzącego wymaganych przepisami wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku kalendarzowym, zawierających potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego. Szkolny regulamin dotyczący zasad udzielania dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli był opracowany nierzetelnie.

Na podstawie wybranych do badania tygodniowych rozkładów zajęć stwierdzono, że nie zawsze przy ich układaniu uwzględniono zasady higieny pracy – szczególnie niekorzystna dla higieny umysłowej uczniów była decyzja o rozpoczynaniu zajęć lekcyjnych o godzinie 7:15 przedmiotami uważanymi za trudne (np. matematyką).

W okresie objętym kontrolą organizowano w Szkole zastępstwa za nieobecnych nauczycieli. Ze względów oszczędnościowych najczęściej stosowano rozwiązania, które nie były dla dużej grupy uczniów korzystne, tj. łączono klasy pod opieką jednego nauczyciela (co wymagało pracy w licznych grupach, niezależnie od postępu w realizacji materiału, i utrudniało indywidualizację nauczania); zlecano ich organizację nauczycielowi bibliotekarzowi w ramach etatu, tj. godzin pracy biblioteki; powierzano opiekę nad oddziałami nauczycielom współorganizującym pracę uczniów z niepełnosprawnościami (uczniowie zostawali wówczas bez wsparcia). W roku szkolnym 2022/2023 bardzo rzadko organizowano zastępstwa doraźne (płatne), tj. zapewniając realizację przewidzianego materiału nauczania. W efekcie

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Badaniem objęto dokumentację sporządzoną do 26 listopada 2022 r.

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1762, ze zm.

w miesiącach objętych analizą, 30% tygodniowego wymiaru godzin w jednej z klas kończących Szkołę przeznaczono na zajęcia opiekuńcze i kolejne lekcje biblioteczne.

Wynagrodzenia dla 16 nauczycieli, których dokumentację analizowano, były wypłacane w większości prawidłowo. Stwierdzono nieprawidłowość dotyczącą nieterminowej wypłaty wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i dodatku za trudne warunki pracy za wrzesień 2022 r.

Nie zadbano o rzetelne ewidencjonowanie pism wpływających do Szkoły. Dwie sprawy, spośród pięciu skarg i wniosków, które zostały objęte szczegółowym badaniem, załatwiono nierzetelnie. Dodatkowo przy rozpatrywaniu jednej z nich nie zachowano wymogów określonych w art. 237 § 1 w zw. z art. 244 § 1 oraz art. 245 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶. Dyrektor prowadziła wymagane prawem działania związane z nadzorem pedagogicznym, jednak nie wdrożyła właściwych trybów zasięgnięcia opinii Rady Pedagogicznej Szkoły (dalej: Rada)⁷ odnośnie kandydatów na stanowiska kierownicze w Szkole oraz przydziału zadań i obowiązków dla nauczycieli, wymaganych art. 70 ust. 2 pkt 4 i art. 73 ust. 1a ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe⁸ oraz regulaminem Rady.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja i finansowanie wybranych obszarów pracy szkoły i przedszkola

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą Szkoła funkcjonowała jako jednostka organizacyjna, w skład której wchodziła placówka w Iwaniskach (uczniowie i dzieci korzystali z dwóch budynków oddzielonych drogą wojewódzką¹⁰) oraz dwie szkoły filialne w Jastrzębskiej Woli im. Biskupa Jana Chrapka oraz w Wygielzowie (zlikwidowana od roku szkolnego 2022/2023)¹¹.

Dyrektor przygotowała arkusze organizacji Szkoły na (objęte kontrolą) lata szkolne 2021/2022 i 2022/2023 odpowiednio 29 marca 2021 r. i 5 kwietnia 2022 r., tj. w terminie umożliwiającym zaopiniowanie tych dokumentów. Proces opiniowania został przeprowadzony zgodnie z § 17 ust. 7-10 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli¹². Przedstawioną organizację Szkoły zaopiniowały zakładowe organizacje związkowe funkcjonujące w Szkole, tj. Międzyszkolna Komisja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Staszowie i Oddział Związku Nauczycielstwa Polskiego w Iwaniskach. Arkusze te zostały pozytywnie

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.

⁷ W Szkole nie powołano rady szkoły. Zgodnie z art. 82 ust. 2 Prawa oświatowego w szkołach, w których rada szkoły nie została powołana, jej zadania wykonuje rada pedagogiczna.

⁸ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm.

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Zajęcia dla klas starszych (IV-VIII) realizowano w budynku przy ul. Opatowskiej 25, a dla oddziału przedszkolnego i pozostałych klas w budynku przy ul. Opatowskiej 26.

¹¹ Uchwałą Nr LXII/290/2022 r. Rady Miejskiej w Iwaniskach z dnia 18 maja 2022 r. w sprawie likwidacji Szkoły Filialnej w Wygielzowie, podporządkowanej organizacyjnie Publicznej Szkole Podstawowej w Iwaniskach (po uzyskaniu pozytywnej opinii Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty). Dalej: SP w Jastrzębskiej Woli; SP w Wygielzowie.

¹² Dz. U. poz. 502, ze zm.

zaopiniowane przez Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty, a następnie zatwierdzone przez Wójta Gminy/Burmistrza Miasta i Gminy Iwaniska¹³.

W arkuszu organizacji Szkoły na rok szkolny 2022/2023 nie uwzględniono SP w Wygielzowie, mimo że ta szkoła filialna została zlikwidowana dopiero 18 maja 2022 r.

(akta kontroli str. 21-24, 28-54, 70-72)

Dyrektor wyjaśniła: (...) *nie uwzględniono Szkoły Filialnej w Wygielzowie (...) gdyż Rada Miejska w Iwaniskach podjęła uchwałę Nr LVIII/267/2022 z dnia 26 stycznia 2022 r. w sprawie zamiaru likwidacji Szkoły (...) z dniem 31 sierpnia 2022 r. Dyrektor szkoły opracowując arkusz organizacji Szkoły na rok szkolny 2022/2023 w dniu 5 kwietnia 2022 r. nie zaplanowała godzin dla nauczycieli pracujących w szkole filialnej, która zgodnie w/w uchwałą intencyjną planowana była do likwidacji, kierując się terminami ruchu służbowego. Zastosowanie wypowiedzenia stosunku pracy w sytuacji niewyrażenia zgody przez nauczyciela na przeniesienie do innej szkoły bądź ograniczenie zatrudnienia musi zakończyć się do 31 maja (...). Zachowanie terminów ruchu służbowego byłoby niemożliwe. Skutkiem zaplanowania zatrudnienia nauczycieli na poziomie z roku szkolnego 2021/2022 w szkole filialnej byłyby wysokie koszty sztucznie utrzymywanych etatów.*

(akta kontroli str. 252)

NIK zauważa, że na etapie przygotowania arkusza organizacji Szkoły nie było pewności co do likwidacji SP w Wygielzowie, gdyż zgodnie z art. 89 ust. 1 i art. 94 Prawa oświatowego, likwidacja szkoły publicznej powinna nastąpić z końcem roku szkolnego, tj. z dniem 31 sierpnia, co zostało zaznaczone w przywołanej w wyjaśnieniach uchwale intencyjnej.

W arkuszu organizacji Szkoły na lata szkolne 2021/2022 i 2022/2023 (jednostka w Iwaniskach) uwzględniono odpowiednio 19 i 17 oddziałów szkolnych, jedną i trzy zerówki¹⁴ i pięć grup przedszkolnych. Z dowozu do Szkoły korzystało od 140 do 193 uczniów. Zaplanowano odpowiednio 49 i 50 etatów nauczycielskich i odpowiednio 854 i 858 godzin dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych (w tym tylko 16 i cztery godziny ponadwymiarowe). Dyrektor zwróciła się do organu prowadzącego z wnioskiem o umożliwienie uzupełnienia etatu w innych szkołach w gminie przez nauczycieli, którym nie udało się zapewnić pełnego wymiaru godzin w Szkole (w wymiarze nie większym niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć), w trybie art. 22 ust. 1 Karty Nauczyciela. Nauczyciele uzupełniali etaty w Publicznej Szkole Podstawowej w Ujeździe lub Publicznej Szkole Podstawowej w Mydlowie.

W SP w Wygielzowie zaplanowano w roku szkolnym 2020/2021 zajęcia dla 28 uczniów (w ramach dwóch oddziałów przedszkolnych i klas I-III). W SP w Jastrzębskiej Woli w latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 zaplanowano zajęcia odpowiednio dla 19 uczniów i 20 uczniów w dwóch oddziałach przedszkolnych i klasach I-III. W szkołach tych realizowano zajęcia w oddziałach łączonych.

Większość nauczycieli miało uprawnienia do nauczania co najmniej dwóch przedmiotów. Zatrudnienie w ramach pełnego etatu wymagało najczęściej prowadzenia różnych zajęć, np. jednemu z nauczycieli (E.M.) w roku szkolnym 2022/2023, przydzielono nauczanie: geografii, edukacji dla bezpieczeństwa, wiedzy o społeczeństwie, a także zajęcia na świetlicy, a innemu nauczycielowi (M.M.-B.) – nauczanie biologii, techniki, prowadzenie zajęć w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pracę na świetlicy.

(akta kontroli str. 21-54, 70-72)

¹³ Dalej: Burmistrz. Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2021 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta (Dz. U. poz. 1395), Iwaniska otrzymały prawa miejskie od 1 stycznia 2022 r.

¹⁴ Tj. oddziały, w których dzieci w wieku 6 lat realizują obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne.

Dyrektor przedstawiała na zebraniach Rady przydziały stałych prac i zajęć w ramach wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli oraz dodatkowo płatnych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Propozycje te nie były jednak poddane opiniowaniu wymaganemu art. 70 ust. 2 pkt 4 Prawa oświatowego.

Na lata szkolne 2021/2022 i 2022/2023 Dyrektor powierzyła pełnienie obowiązków wicedyrektorom oraz kierownikowi szkoły filialnej po zasięgnięciu opinii organu prowadzącego oraz Rady¹⁵, realizując wymóg art. 64 Prawa oświatowego. Opiniowanie kandydatur na stanowiska kierownicze nie było przeprowadzone zgodnie z art. 73 ust. 1a Prawa oświatowego. Sprawy te opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 70-87)

W roku szkolnym 2021/2022 (od 8 listopada 2021 r.) zatrudniono do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych z uczniem słabowidzącym nauczyciela, który nie miał wymaganych kwalifikacji (po uzyskaniu zgody Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty na takie zatrudnienie¹⁶), na podstawie art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela. Wcześniej Dyrektor poszukiwała pracownika o odpowiednich kwalifikacjach, tj. zamieściła na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Kielcach ogłoszenie o ofercie pracy oraz zwróciła się do Powiatowego Urzędu Pracy w Opatowie.

(akta kontroli str. 8-21, 25, 28-55)

Arkusze organizacji pracy Szkoły na rok szkolny 2021/2022 był aneksowany w dniach 20 sierpnia 2021 r.; 26 sierpnia 2021 r.; 9 września 2021 r.; 1 października 2021 r.; 18 listopada 2021 r.; 17 stycznia 2022 r. i 11 maja 2022 r. Powodem opracowania aneksów były zmiany w organizacji pracy Szkoły (wydłużenie pracy oddziałów przedszkolnych), zmiany kadrowe (zgon pracownika, skorzystanie przez nauczyciela z urlopu dla poratowania zdrowia, obniżenie pensum dyrektora), wprowadzenie dodatkowych zajęć (w tym dla uczniów powracających z zagranicy oraz dla ucznia, którego rodzice przedstawili orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego).

Do arkusza organizacji Szkoły na rok szkolny 2022/2023 (do 30 listopada 2022 r.) opracowano pięć aneksów w dniach: 23 sierpnia 2022 r., 6 i 14 września 2022 r., 3 i 24 października 2022 r. (a także dwa aneksy dotyczące tylko organizacji SP w Jastrzębskiej Woli). Sporządzenie tych aneksów wynikało ze zmian kadrowych (rozwiązanie stosunku pracy na podstawie art. 20 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela, powierzenie nauczycielowi stanowiska zastępcy dyrektora, obniżenie pensum dyrektora, przydzielenie zajęć za nauczyciela przebywającego na urlopie wypoczynkowym po wykorzystaniu urlopu dla poratowania zdrowia; przeniesienie nauczyciela do innej szkoły na podstawie art. 18 Karty Nauczyciela, rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem, który przebywał na urlopie bezpłatnym na podstawie art. 23 ust. 4 pkt 1 Karty Nauczyciela, udzielenie nauczycielowi urlopu dla poratowania zdrowia oraz powrót nauczyciela z urlopu), zagospodarowania wakacji (przydzielenie godzin zajęć rewalidacyjnych, zatrudnienie pedagoga specjalnego), przydzielenie dodatkowych zajęć (dla uczniów powracających z zagranicy, dla ucznia, którego rodzice przedstawili orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, dla uczennic z Ukrainy) oraz przydzielenie od 27 października 2022 r. innym nauczycielom godzin za dwóch nauczycieli przebywających na długotrwałych zwolnieniach lekarskich (zajęcia z fizyki, biologii i języka angielskiego).

Aneksy do arkuszy organizacji Szkoły na lata 2021/2022 i 2022/2023 zostały opracowane i zatwierdzone przed ich wprowadzeniem, a zmiany wprowadzone do 30 września 2021 r. i 30 września 2022 r., przed zatwierdzeniem przez organ

¹⁵ Na zebraniach Rady w dniach 15 września 2020 r. i 29 sierpnia 2022 r.

¹⁶ Pismo znak: KO.II.5810.225.2021 z 2 listopada 2022 r.

prowadzący, były poddane opiniowaniu, o którym mowa w § 17 ust. 7 i 9 rozporządzenia w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli i uzyskały pozytywne opinie organu nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 63-72)

2. W roku szkolnym 2022/2023 zatrudniono nauczycieli specjalistów w wymiarze odpowiadającym art. 29 ustawy z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw¹⁷, zgodnie z którym łączna liczba etatów nauczycieli pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów lub terapeutów pedagogicznych w Szkole (liczącej 412 uczniów) nie powinna być niższa niż 2,1 etatu. Został także spełniony warunek określony w art. 42d ust. 11 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym liczba etatów dla pedagoga specjalnego oraz dla psychologa nie może być niższa niż 25% łącznej liczby etatów specjalistów.

(akta kontroli str. 28-54, 62)

W roku szkolnym 2022/2023 cztery godziny zajęć rewalidacyjnych (dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną) zostały przydzielone nauczycielowi (U.D.) jako godziny ponadwymiarowe, mimo że w Szkole został zatrudniony pedagog specjalny o specjalności oligofrenopedagogika, który mógł zajęcia te realizować w ramach swojego etatu. Prowadzenie zajęć rewalidacyjnych w ramach tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć pedagoga specjalnego wynika z § 3 ust. 2 pkt 1 lit. h rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych¹⁸. Działanie takie należy uznać za niegospodarne, gdyż związane było z ponoszeniem wydatków, które nie były niezbędne (które do grudnia 2022 r. wyniosły ok. 3,9 tys. zł), co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 28-54)

Badanie przeprowadzone na próbie dokumentacji kadrowej 16 nauczycieli¹⁹ wykazało, że przydzielono im zajęcia zgodnie z kwalifikacjami, wyszczególnionymi w § 4, 5 i 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli²⁰. Tylko jeden nowo przyjęty nauczyciel K.Sz. (nauczyciel początkujący)²¹ był zatrudniony na czas określony. Ponadto z nauczycielem, który realizował w roku szkolnym 2021/2022 zajęcia rewalidacyjne z uczniem słabowidzącym, zawarto (tylko na realizację tych zajęć) odrębną umowę na czas określony, w ramach której do celów płacowych nauczyciel ten był traktowany jako nauczyciel stażysta, zgodnie z art. 10 ust. 10 Karty Nauczyciela.

(akta kontroli str. 201)

W Szkole opracowywano corocznie plan wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego nauczycieli (WDN), w którym przewidziano m.in. działania mające na celu określenie potrzeb nauczycieli w tym zakresie. W planach tych uwzględniono: podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie warsztatu pracy nauczycieli poprzez udział w kursach, warsztatach metodycznych, szkoleniach on-line (najczęściej bez określenia ich szczegółowej tematyki), samodoskonalenie nauczycieli, organizację szkoleniowych rad pedagogicznych oraz możliwość dzielenia się wiedzą w ramach

¹⁷ Dz. U. poz. 1116.

¹⁸ Dz. U. poz. 1610, dalej: rozporządzenie w sprawie wykazu zajęć.

¹⁹ Wybranych wśród nauczycieli realizujących najwięcej godzin ponadwymiarowych, pracujących w klasach łączonych, nauczycieli początkujących oraz zatrudnionych na podstawie art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela.

²⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1289, ze zm.

²¹ Od 1 września 2022 r. wprowadzono zmianę w zakresie stopni awansu zawodowego nauczycieli, likwidując stopień stażysty i nauczyciela kontraktowego. Nauczyciel nieposiadający stopnia awansu zawodowego to *nauczyciel początkujący* (art. 9a ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela).

zespołów samokształceniowych. W Szkole nie prowadzono podsumowań i analiz realizacji planów WDN i co do zasady nauczyciele nie przedstawiali dokumentacji zrealizowanych szkoleń.

Z protokołów posiedzeń Rady wynika, że pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opatowie, przedstawiciele zespołów przedmiotowych oraz Dyrektor realizowali corocznie co najmniej trzy szkolenia. Dokumentacja przedstawiona kontrolerom NIK przez grupę ww. 16 nauczycieli (tylko w aktach osobowych dwóch nauczycieli były gromadzone zaświadczenia o odbytych szkoleniach) świadczy o tym, że uczestniczyli oni w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 średnio w ośmiu formach doskonalenia zawodowego, przy czym były to głównie webinaria i szkolenia on-line. Jedna z nauczycielek (P.K.) ukończyła studia podyplomowe z zakresu tyflopedagogiki i uzyskała 26 czerwca 2022 r. dodatkowe kwalifikacje do prowadzenia zajęć rewalidacyjnych z uczniami słabowidzącymi (podjęcie tych studiów wynikało z uzyskania przez jednego z uczniów orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na ten powód niepełnosprawności).

(akta kontroli str. 55, 270-289)

Dyrektor wyjaśniła: *w latach poprzednich lider WDN na zebraniach Rady Pedagogicznej przedstawiał sprawozdania z realizacji założonego na rok szkolny planu pracy. Z biegiem czasu i upowszechnienia zdalnych form zdobywania, poszerzania wiedzy nie było takiej konieczności, gdyż zainteresowani nauczyciele zyskali możliwość przesyłania, udostępniania sobie linków do spotkań czy prezentacji będących w obszarze ich zainteresowań, a spostrzeżeniami na ich temat dzielą się głównie w zespołach przedmiotowych.*

(akta kontroli str. 292)

W Szkole przyjęto *regulamin przyznawania dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli*²². Nie został on jednak rzetelnie opracowany, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 223-227)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor nie składała do organu prowadzącego wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku kalendarzowym, mimo obowiązku wynikającego z § 3 ust. 1 i § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe²³.

Na lata 2020-2022 r. zaplanowano w budżecie Szkoły (rozdział 80146 *Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli*) odpowiednio 27 778 zł; 27 745 zł i 34 691 zł na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, tj. w wysokości określonej w art. 70a ust. 1 Karty Nauczyciela (0,8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli). W latach 2020 i 2021 oraz do końca października 2022 r. środki te nie były w ogóle wykorzystywane.

(akta kontroli str. 261-269)

Dyrektor wyjaśniła: *do 31 października przekazuję do organu prowadzącego wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na następny rok. Nauczyciele do 30 września każdego roku składają wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego o charakterze kwalifikacyjnym. Nauczycielka podjęła studia podyplomowe po tym terminie. Nie dofinansowano studiów podyplomowych podjętych przez nauczycielkę, ponieważ nie wystąpiła z takim wnioskiem.*

(akta kontroli str. 254)

²² Zarządzeniem Dyrektora nr 21/2020/2021 z 24 sierpnia 2021 r.

²³ Dz. U. poz. 1653, dalej: rozporządzenie w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli.

NIK zwraca uwagę, że przytoczone w wyjaśnieniu wnioski nie były jednak przez Dyrektora składane do organu prowadzącego, a podjęcie studiów podyplomowych po terminie wyznaczonym w *regulaminie przyznawania dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli* wynikało z potrzeby, która pojawiła się w Szkole w trakcie roku szkolnego.

3. W okresie objętym kontrolą w Szkole opracowano tygodniowy rozkład zajęć, który był przedstawiany przez Dyrektora do zaopiniowania Radzie²⁴. Dyrektor nie zarządzała głosowania w ramach opiniowania tych dokumentów, a Rada nie podejmowała uchwał w tej sprawie. W protokole zebrania Rady znajdowało się tylko sformułowanie: *rada pedagogiczna pozytywnie zaopiniowała tygodniowy rozkład zajęć*. Jednak zgodnie z § 15 regulaminu Rady, rada pedagogiczna powinna wyrażać opinię uzgodnioną w drodze głosowania, w trybie przyjętym dla uchwał, a opinia powinna zawierać uzasadnienie.

(akta kontroli str. 70-87)

Dyrektor wyjaśniła: *Art. 70 ustawy Prawo Oświatowe określa kompetencje stanowiące i opiniujące rady pedagogicznej. (...). W przypadku kompetencji opiniujących brak jednoznacznego wskazania podejmowania uchwał. Rada Pedagogiczna opiniowała pozytywnie poprzez głosowanie tygodniowe rozkłady zajęć edukacyjnych i ich część integralną harmonogramy dyżurów nauczycieli w latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023. Projekt planu finansowego na rok 2022 został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Pedagogiczną, a na rok 2023 będzie przedstawiony Radzie Pedagogicznej na najbliższym grudniowym zebraniu Rady Pedagogicznej. Zarządzeniem nr 9/2022/2023 z dnia 2 grudnia 2022 r. na dzień 8 grudnia 2022 r. zaplanowane zostało zebranie Rady pedagogicznej, na którym zaopiniowany zostanie projekt planu finansowego na rok 2023. Opinia zostanie wyrażona w formie uchwały rady pedagogicznej.*

(akta kontroli str. 252-253)

NIK zwraca uwagę, że protokoły Rady nie zawierały informacji o przeprowadzeniu takiego głosowania, przy czym inne głosowania były odnotowywane (np. głosowanie nad przyjęciem porządku obrad), co może budzić wątpliwości, czy dokument ten był rzetelnie przygotowany przez protokolanta i weryfikowany przez przewodniczącą Rady.

Na podstawie wybranych do analizy tygodniowych rozkładów zajęć opracowanych dla czterech oddziałów²⁵ w roku szkolnym 2022/2023, stwierdzono, że nie zawsze przy ich ustalaniu uwzględniono zasady higieny pracy określone w § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach²⁶, zgodnie z którym plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać: (1) równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia; (2) zróżnicowanie zajęć w każdym dniu oraz (3) możliwości psychofizyczne uczniów podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia. W planach stwierdzono następujące niezgodności z ww. przepisami oraz wytycznymi Państwowej Inspekcji Sanitarnej dotyczącymi higieny procesów nauczania²⁷:

- zajęcia w Szkole dla klas I-VIII rozpoczynały się zbyt wcześnie, tj. o godzinie 7:15;

²⁴ Na zebraniach w dniach 15 września 2020 r.; 30 września 2021 r. i 14 września 2022 r.

²⁵ Wybranych w sposób losowy klas IVa, Vb, Vb i VII.

²⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, dalej: rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny w szkole.

²⁷ Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195, ze zm.), do zakresu działania tej instytucji w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące procesów nauczania.

- jedną przerwę (przed ostatnią godziną lekcyjną) zaplanowano w zbyt krótkim wymiarze (pięć minut);
- zaplanowano na pierwszej godzinie lekcyjnej, tj. od 7:15, w co najmniej w jednym dniu tygodnia, przedmioty uznane za trudne (język polski, matematyka, chemia, biologia);
- w przypadku dwóch oddziałów nie udało się zaplanować zajęć tak, by zawsze rozpoczynały się o tej samej porze;
- w jednym oddziale nierównomiernie obciążono uczniów zajęciami planując w jeden dzień siedem godzin lekcyjnych, a w innym tylko cztery;
- w planie trzech oddziałów w co najmniej jednym dniu nie uwzględniono lekcji z elementami ruchu;
- w planie trzech oddziałów ułożono po sobie dwie godziny tego samego przedmiotu (wychowanie fizyczne i język polski).

(akta kontroli str. 88-96)

Dyrektor wyjaśniła: (...) *plan zajęć dostosowany jest (...) do godzin dowozów uczniów. Zajęcia [rozpoczynają się] bardzo wcześnie, tj. o godzinie 7:15 w związku z dowozem dzieci z kilkunastu okolicznych miejscowości (18 miejscowości), ostatnia przerwa po siódmej lekcji jest tylko pięciominutowa ze względu na godziny odjazdu autobusów. Czynimy starania, aby przedmioty uznane za trudne odbywały się w godzinach porannych oraz w środku dnia. W dniach, w których występuje maksymalna liczba godzin co najmniej jeden przedmiot jest z elementami ruchu lub uważany za lżejszy. Wtorek i środa są dniami nasilonej nauki natomiast piątek jest dniem najmniejszego obciążenia. W przypadku klas, w których nie udało się zaplanować stałej pory rozpoczynania zajęć odchylenie to wynosi 1 godzinę, różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy dniami tygodnia związana jest min. z wyjazdem klasy na basen 1 raz w miesiącu, liczba godzin maleje wraz z upływem dni tygodnia, a także dostosowana jest do odjazdu autobusów. Podwójne godziny wychowania fizycznego ustalono ze względu na przechodzenie uczniów na salę gimnastyczną w drugim budynku natomiast godziny języka polskiego przeznaczone są na prace klasowe. Dyrektor dołoży starań, aby ułożyć plan z zastosowaniem dziennika elektronicznego (...) i dostosować go do wymogów obowiązującego rozporządzenia.*

(akta kontroli str. 255)

NIK zauważa, że wyniki badań psychologicznych wskazują, iż dzieci w wieku szkolnym potrzebują od dziewięciu do 11 godzin snu dziennie, stąd najbardziej optymalnym czasem rozpoczęcia zajęć jest 8:30²⁸. Ułożenie tygodniowych rozkładów zajęć z poszanowaniem zasad higieny pracy umysłowej uczniów powinno być jednym z priorytetów organizacji pracy Szkoły.

W Szkole dokonywano zmian tygodniowych rozkładów zajęć, gdy wymagało tego wprowadzenie stałych zastępstw za nauczycieli przebywających na dłuższych zwolnieniach lekarskich (np. zmiana taka nastąpiła w roku szkolnym 2022/2023 w ramach realizacji zastępstw wynikających z wdrożenia aneksu nr 5 do arkusza organizacji Szkoły).

Nauczycielski rozkład zajęć lekcyjnych korespondował z planem dyżurów śródlekcyjnych na korytarzach i na boiskach szkolnych. Nauczyciele najczęściej nie mieli „okienek”, pracowali w Szkole najwyżej sześć godzin dziennie, w planie zaznaczono tzw. *blokady* w przypadku nauczycieli, którzy uzupełniali etat w innych szkołach lub realizowali dodatkowe zajęcia. W planie uwzględniono także tzw. *godziny dostępności* (konsultacje, o których mowa w art. 42 ust. 2f Karty

²⁸ Np. badania prowadzone przez dr hab. H. Ogińska-Kontrymowicz z Zakładu Neurokognitywistyki i Neuroergonomii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Nauczyciela²⁹). *Godziny dostępności* nauczycieli, których plany zajęć zostały wybrane do analizy³⁰, zostały zaplanowane jednak w czasie, gdy wszyscy uczniowie mieli zajęcia, co mogło ograniczać możliwość skorzystania z tych konsultacji.

(akta kontroli str. 88-96, 228-230)

Dyrektor wyjaśniła: *godziny konsultacji wynikające z nowych przepisów są dla wszystkich wielką niewiadomą. (...) Prawo nie precyzuje, kiedy te spotkania mają się odbywać. Godziny te planowane są więc bardzo różnie. Zarówno Plan konsultacji nie jest dokumentem wymaganym, jak również potwierdzenie odbycia konsultacji, dlatego też zdarza się, że zmieniają się ich terminy. Nauczyciele dostosowują godziny konsultacji do potrzeb i możliwości czasowych rodziców i uczniów.*

(akta kontroli str. 257)

4. W Szkole nie opracowano regulaminu organizacji zastępstw za nieobecnych nauczycieli. Dyrektor wyjaśniła: *po uzyskaniu informacji o nieobecności nauczyciela niezwłocznie sporządzane są zastępstwa w formie pisemnej w Księdze zastępstw (...) w wersji papierowej umieszcza na tablicy ogłoszeń w pokoju nauczycielskim. (...) W sytuacji otrzymania informacji o nieobecności nauczyciela tuż przed rozpoczęciem zajęć nauczyciel, któremu przydzielono zastępstwo powiadamiany jest telefonicznie. Brak odmowy zastępstwa jest jednoznaczny z przyjęciem go do realizacji, nie stosuje się podpisu w Księdze zastępstw dla potwierdzenia zastępstw. (...) W Szkole stosuje się hierarchię przydzielenia zastępstw doraźnych: w pierwszej kolejności nauczycielowi tego samego lub pokrewnego przedmiotu; potem innym nauczycielom, którzy w tym czasie nie mają lekcji; nauczycielowi biblioteki; psychologowi szkolnemu; pedagogowi szkolnemu i specjalnemu; nauczycielowi współorganizującemu kształcenie uczniów. W uzasadnionych przypadkach zastępstwo doraźne może zrealizować dyrektor lub wicedyrektorzy. W uzasadnionych przypadkach, w ramach realizacji zastępstwa doraźnego, dopuszcza się łączenie grup tej samej klasy lub dwóch klas.*

(akta kontroli str. 244-245)

Na podstawie badania organizacji zastępstw doraźnych w sześciu miesiącach lat szkolnych 2020/2021-2022/2023³¹ stwierdzono, że:

- a) w analizowanych miesiącach lat szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 (nauka stacjonarna) zapewniono opiekę dzieciom/uczniom na czas nieobecności nauczycieli i nie było sytuacji, w której zajęcia byłyby odwoływane lub kończyły się wcześniej; w roku szkolnym 2020/2021 (w czasie nauki zdalnej) zapewniono organizację zajęć za nieobecnych nauczycieli, nie organizowano zastępstw za nauczycieli współorganizujących pracę uczniów kształconych specjalnie oraz prowadzących zajęcia rewalidacyjne (z powodu braku innych specjalistów);
- b) w roku szkolnym 2020/2021 (nauka zdalna), najczęściej organizowano zajęcia poprzez połączenie dwóch klas lub grup, dla których jeden nauczyciel przygotowywał zagadnienia do pracy (w ten sposób zorganizowano 53% z 211 godzin zastępstw), 7% zajęć zorganizowali: pedagog szkolny, bibliotekarz lub

²⁹ Art. 42 ust. 2f został dodany przez art. 1 pkt 34 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. (Dz. U. poz. 1730) zmieniającej ustawę Karta Nauczyciela z dniem 1 września 2022 r.

³⁰ Losowo wybrana próba 11 nauczycieli zaplanowała *godziny dostępności* najczęściej w czasie zajęć lekcyjnych klas, w których uczą (E. W. pierwsza godzina w czwartek, M.B. trzecia godzina w środę; S. B. trzecia godzina we wtorek; P. K. szósta godzina czwartek; A.K. szósta godzina poniedziałek; A.M. trzecia godzina czwartek; D. S. czwarta godzina poniedziałek; A. Ch.-I. druga godzina czwartek; B. G. piąta godzina poniedziałek; E.M. trzecia godzina piątek; H. P.-W. szósta godzina poniedziałek).

³¹ W roku szkolnym 2020/2021 analizie poddano zastępstwa z listopada i grudnia 2020 r. (poza oddziałami przedszkolnymi w szkole realizowano wówczas naukę zdalną), w roku szkolnym 2021/2022 – z maja i czerwca 2022 r. (nauka stacjonarna); w roku szkolnym 2022/2023 – z października i listopada 2023 r. (nauka stacjonarna). Wybrano miesiące, w których realizowano największą liczbę zastępstw.

nauczyciele, którym przydzielono zajęcia świetlicowe, organizowano także tzw. *zastępstwa pełne* (w ten sposób zagospodarowano ok. 40% godzin). Jednak *zastępstwa pełne* były wówczas płatne tylko dla niektórych nauczycieli. Zgodnie bowiem z § 18 ust. 5 obowiązującego w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 *Regulaminu wynagradzania określającego wysokość stawek i szczegółowe warunki przyznawania dodatków do wynagrodzenia zasadniczego, szczegółowy sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez Gminę Iwaniska*³², wynagrodzenie za przepracowane godziny doraźnych zastępstw mógł otrzymać tylko nauczyciel będący specjalistą w zakresie tego samego lub pokrewnego przedmiotu. W innym przypadku wynagrodzenie nie przysługiwało. Zapis ten, niezgodny z art. 35 ust. 2a Karty Nauczyciela, został zmieniony w maju 2022 r.³³, a należne wynagrodzenia za te godziny zostało wypłacone, co szerzej opisano w obszarze drugim *Wystąpienia pokontrolnego*;

c) w czasie nauki stacjonarnej opiekę nad uczniami w czasie nieobecności nauczyciela uczącego zapewniono w następujący sposób:

- organizowano wyżej opisane *zastępstwa pełne*. W objętych analizą miesiącach roku szkolnego 2021/2022 (do czasu wejścia w życie zmiany *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.*) w ramach tych zastępstw zorganizowano 32% zajęć za nieobecnych nauczycieli (95 godzin z 294), w roku szkolnym 2022/2023 było ich znacznie mniej, np. w październiku 2022 r. zorganizowano w ten sposób tylko 10 godzin. W analizowanych miesiącach roku szkolnego 2022/2023 zapewniono w ramach zastępstw płatnych tylko 4% z 257 godzin wymagających zorganizowania zastępstwa. Dyrektor wyjaśniła: *spadek [liczby] doraźnych zastępstw płatnych organizowanych w roku szkolnym 2022/2023 za nieobecnych nauczycieli w stosunku do lat poprzednich wynika z zatrudnienia nowych specjalistów, tj. pedagoga specjalnego oraz psychologa, co umożliwiło przydzielenie zastępstw również kolejnym osobom.*

(akta kontroli str. 256)

- często wykorzystywano łączenie klas lub grup uczniów pod opieką jednego nauczyciela, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- realizacja tzw. *zastępstwa opiekuńczego* (tj. w księdze zastępstw figurowało polecenie: *dopilnuje* i zastępstwa te nie były płatne) przez nauczyciela współorganizującego kształcenie integracyjne lub kształcenie specjalne (w analizowanych miesiącach roku szkolnego 2021/2022 i 2022/23 zorganizowano tak odpowiednio 6% i 21% zastępstw). Nauczyciel współorganizujący kształcenie w klasie 8a³⁴ (P.K.) lub nauczyciele współorganizujący kształcenie specjalne w klasie 3b (E.D. i A.K.) lub w klasie 7 (U.D.), realizujący zadania, o których mowa w § 7 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla

³² Stanowiącego załącznik do uchwały LVII/254/2017 Rady Gminy Iwaniska z dnia 20 listopada 2017 r. w tej sprawie (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego poz. 3477). Regulamin ten został zmieniony uchwałą XXI/80/2019 Rady Gminy Iwaniska z dnia 28 sierpnia 2019 r (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego poz. 3397) dalej: *Regulamin wynagradzania z 2017 r.*

³³ Na podstawie uchwały LXVII/326/2022 Rady Miejskiej Iwaniska z dnia 22 września 2022 r. w sprawie zmiany uchwały LXIII/294/2022 Rady Miejskiej w Iwaniskach z dnia 31 maja 2022 r w sprawie: ustalenia regulaminu określającego wysokość i szczegółowe zasady przyznawania dodatków oraz innych składników wynagradzania nauczycielom zatrudnionych w szkołach i placówkach prowadzonych przez Gminę Iwaniska (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego poz. 3206), dalej: *Regulamin wynagradzania z 2022 r.*

³⁴ Dotyczy klas w roku szkolnym 2022/2023.

dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym³⁵, na polecenie dyrektora, pozostawiali w klasach swoich podopiecznych z niepełnosprawnościami, by zająć się inną klasą albo prowadzili zajęcia z całąmi klasami 8a, 3b lub 7, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

- kierowano do klas nauczyciela bibliotekarza (*zastępstwa opiekuńcze*), co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
- kierowano do klas pedagoga szkolnego, pedagoga specjalnego i psychologa. W ramach tygodniowego wymiaru godzin zajęć specjalności realizowali zastępstwa (*zastępstwa opiekuńcze*), np. w badanych miesiącach roku szkolnego 2022/2023 zapewnili oni opiekę w ramach 18% i 8% wszystkich zastępstw. Pedagog specjalny w poszczególnych tygodniach roku szkolnego 2022/2023 realizował od 4 do 12 godzin zastępstw (tj. od 20% do 60% etatowego wymiaru godzin), a psycholog od dwóch do pięciu godzin (od 10% do 25% etatowego wymiaru godzin). Podobnie sytuacja kształtowała się z pracą pedagoga szkolnego, który był zatrudniony w wymiarze 7/20 godzin i nawet 60% tego czasu wykorzystywał na realizację zastępstw.

Dyrektor wyjaśniła: *realizacja tych zastępstw przez w/w specjalistów umożliwiła im poznanie uczniów podczas zajęć, przeprowadzenie obserwacji pedagogicznych dotyczących funkcjonowania uczniów w społeczności rówieśniczej, wiarygodniejsze niż na podstawie indywidualnych rozmów zdiagnozowanie ich potrzeb oraz zorganizowanie i przeprowadzenie warsztatów tematycznych. Zastępstwa przyznawane były w ich godzinach pracy, a niektóre na ich wniosek.*

(akta kontroli str. 256)

- przekazywano uczniów pod opiekę nauczycieli dyżurujących na świetlicy (w badanych okresach odpowiednio 3% i 11% ogółu zastępstw), często dotyczyło to uczniów, którzy z powodu nieobecności nauczycieli nie mogli zrealizować planowych zajęć rewalidacyjnych lub w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- realizacja zastępstw w roku szkolnym 2022/2023 w ramach godzin konsultacji, o których mowa w art. 42 ust. 2f Karty Nauczyciela³⁶, zobowiązujących nauczyciela do dostępności w szkole, w trakcie której, odpowiednio do potrzeb, powinien prowadzić konsultacje dla uczniów, wychowanków lub ich rodziców (w ramach ww. konsultacji zapewniono opiekę uczniom w ramach 3% zastępstw);

Dyrektor wyjaśniła: *od września każdy nauczyciel zobowiązany jest do zrealizowania raz w tygodniu dodatkowej godziny w szkole lub przedszkolu, przeznaczonej na konsultacje z uczniami lub ich rodzicami. Z racji tego, że nauczyciele byli dostępni w tym czasie w szkole zostali poproszeni o odbycie zastępstwa-konsultacji z uczniami, gdyż opieka jest jednym z zadań statutowych szkoły. Zastępstwa takie przydzielone były po*

³⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1309, dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia specjalnego. Do zadań tych należało: prowadzenie wspólnie z innymi nauczycielami zajęć edukacyjnych oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych realizacja zintegrowanych działań i zajęć określonych w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych (IPET), prowadzenie wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych pracy wychowawczej z uczniami niepełnosprawnymi; uczestniczenie, w miarę potrzeb, w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach, określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli, specjalistów i wychowawców grup wychowawczych; udzielanie pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne oraz nauczycielom, specjalistom realizującym zintegrowane działania i zajęcia, określone w IPET, w doborze form i metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi.

³⁶ Art. 42 ust. 2f został dodany przez art. 1 pkt 34 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. (Dz. U. poz. 1730) zmieniającej ustawę Karta Nauczyciela z dniem 1 września 2022 r.

wcześniejszym upewnieniu się, czy nauczyciele nie mają na ten czas zaplanowanych spotkań z rodzicami czy uczniami innych klas. W przypadku, gdy nauczyciel miał zaplanowane spotkanie z rodzicem, zastępstwa przydzielane były innym nauczycielom.

(akta kontroli str. 257)

- zastępstwa opiekuńcze realizowane przez kadrę kierowniczą (dyrektor lub zastępca dyrektora). W roku szkolnym 2022/2023 stanowiły ok. 3% zastępstw.

Dyrektor wyjaśniła: wicedyrektor pełniąc wspomniane zastępstwa kierowała się głównie troską o zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i przedszkolakom. Z racji tego, że pełni swoją funkcję od niedawna [niewłaściwie] zinterpretowała zapis dotyczący zastępstw art. 35 ust. 3 KN, który nie stanowi, że może je realizować w ograniczonym czasie.

(akta kontroli str. 258)

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 35 ust. 3 Karty Nauczyciela, w każdym przypadku nauczycielowi przysługuje wynagrodzenie z tytułu zrealizowanych godzin doraźnych zastępstw i bez znaczenia pozostaje fakt, że dany nauczyciel pełni jednocześnie funkcję dyrektora czy wicedyrektora szkoły. Przepisy te nie stanowią, że dyrektor szkoły czy wicedyrektor nie może realizować godzin doraźnych zastępstw ani że może je realizować w ograniczonym zakresie.

Organizacja zastępstw w Szkole pozwoliła na zapewnienie (w ograniczonym zakresie w przypadku łączenia klas lub odwoływania nauczycieli od statutowych zadań) opieki uczniom na czas nieobecności nauczycieli, nie zawsze zapewniono jednak efektywne wykorzystanie czasu pobytu uczniów w Szkole, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 114-147, 231-240)

W roku szkolnym 2022/2023 dokumentacja przebiegu nauczania prowadzona była w formie tradycyjnego dziennika (papierowego), wdrażano się także do stosowania dziennika elektronicznego. Na podstawie badania wybranej próby czterech dzienników lekcyjnych papierowych (oddziałów 8a, 8b, 8c i 4a w roku szkolnym 2022/2023) oraz wydruków z dziennika elektronicznego klasy 8a stwierdzono, że w Szkole nie stosowano jednolitego sposobu opisu zastępstw w dziennikach papierowych, w efekcie ich identyfikacja była utrudniona, stwierdzono także nierzetelne ich odnotowywanie. Osoby, które realizowały zastępstwo dopisywały (nie zawsze) obok podpisu znaczek *w/z* (czyli *w zastępstwie*) lub *dop.* (czyli *dopilnuje*), przy czym zróżnicowanie tych adnotacji nie było związane z realizacją zastępstw *pełnych* lub *opiekuńczych* (było w dużej mierze przypadkowe). Stwierdzono także sytuacje (np. dotyczące wpisu dokonanego 19 października w 2022 r. dzienniku klasy 4a), że nauczyciel, za którego zorganizowano zastępstwo potwierdził obecność na lekcji podpisem lub skreślano podpis jednego nauczyciela, zastępując go innym. Nauczyciele, którzy łączyli klasy (np. nauczyciel chemii, który miał zajęcia w klasie 8c i 8a na tej samej godzinie) wpisywali taki sam temat zajęć lekcyjnych w dwóch klasach. W ramach zastępstw w klasach ósmych pedagog szkolny, pedagog specjalny i psycholog realizowali tematykę pedagogiczną np. *Złość agresja i przemoc*, a także *Gry i zabawy świetlicowe; Jaki jestem zajęcia integracyjne; Możemy mieć zgraną klasę; Zajęcia świetlicowe; Szkoła za i przeciw; Zajęcia świetlicowe, gramy w planszówki, Zapoznajemy się*.

W dzienniku elektronicznym zastępstwa były widoczne, występowały jednak inne braki, np. dotyczące niewpisania tematu zajęć lub frekwencji.

(akta kontroli str. 148-163)

Dyrektor wyjaśniła: w dzienniku klasy 4a (...) nauczyciel omyłkowo – z wyprzedzeniem – potwierdził realizację zajęć, gdyż był obecny w tym dniu na pierwszej godzinie lekcyjnej, a na kolejnej godzinie udał się na wycieczkę szkolną z uczniami. Skreślenia w dziennikach lekcyjnych wynikają głównie z omyłek spowodowanych koniecznością prowadzenia podwójnej dokumentacji w związku z wprowadzaniem dziennika elektronicznego. (...) W roku szkolnym 2022/2023 prowadzone są dzienniki zarówno w formie elektronicznej jak i papierowej.

(akta kontroli str. 258, 298)

NIK zwraca uwagę, że bez względu na stosowaną formę dokumentowania przebiegu nauczania, wymagane jest rzetelne prowadzenie dokumentacji.

5. Badanie dokumentacji dotyczącej wynagrodzeń za wrzesień i październik 2022 r. wypłaconych 15 nauczycielom i psychologowi wykazało, że:

– dodatek za wysługę lat ustalano zgodnie z § 6 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.* (w wysokości 1% wynagrodzenia zasadniczego za każdy rok pracy, przy czym maksymalna wysokość dodatku nie przekraczała 20% wynagrodzenia zasadniczego) i wypłacano co miesiąc, poczynając od czwartego roku pracy. W badanej próbie 12 nauczycielom przysługiwał dodatek w wysokości 20% wynagrodzenia zasadniczego, jednemu w wysokości 17%, jednemu w wysokości 4%, dwóm osobom zatrudnionym od 1 września 2022 r. dodatek nie przysługiwał.

(akta kontroli str. 308, 498, 527-535, 538-539, 542-548, 551, 553, 556-557, 560, 562, 565-574, 576-577, 579-581, 587)

– dodatek motywacyjny ustalano na podstawie § 7 ust. 1 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.* biorąc pod uwagę: (1) bardzo dobrą lub wyróżniającą ocenę pracy nauczyciela lub pozytywną ocenę dorobku nauczyciela, (2) uzyskiwanie znaczących osiągnięć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, (3) jakość świadczonej pracy, w tym także związanej z dodatkowym zadaniem lub zajęciem, (4) zaangażowanie w realizację czynności i zajęć, o których mowa w art. 42 ust. 2 pkt 2 i 3 Karty Nauczyciela. Dodatek ten przyznawano na czas określony, nie krótszy niż trzy miesiące, ale nie dłuższy niż sześć miesięcy, zgodnie z § 8 ust. 3 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.*, w wysokości od 5% do 15% wynagrodzenia zasadniczego, co wynikało z ust. 4 tego paragrafu. Dodatek taki przyznano dwóm osobom na okres od 1 września 2022 r. do 28 lutego 2023 r. w wysokości 220 i 400 zł miesięcznie, co stanowiło odpowiednio 5,2% oraz 9,5% wysokości wynagrodzenia zasadniczego tych nauczycieli;

(akta kontroli str. 308-311, 561-562, 570-571)

– dodatek funkcyjny wychowawcy klasy lub oddziału przedszkolnego w jego minimalnej wysokości, tj. 300 zł, określonej w § 9 ust. 1 pkt 5 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.* przyznano i wypłacano siedmiu osobom;

(akta kontroli str. 498, 526, 538, 542, 551, 556, 560, 573)

– dodatek dla opiekuna stażu w wysokości miesięcznej określonej w Tabeli dodatków funkcyjnych zamieszczonej w § 9 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.* przyznano dwóm nauczycielom w takiej samej kwocie, po 80 zł miesięcznie, na okres od 1 września 2020 r. do 31 maja 2023 r.;

(akta kontroli str. 551-553, 579-581)

– dodatek za pełnienie funkcji mentora przyznano jednemu nauczycielowi w kwocie 80 zł miesięcznie na okres od 1 września 2022 r. do 31 maja 2026 r., przy czym dodatek ten przyznano w dniu 2 grudnia 2022 r. i wypłacono 7 grudnia 2022 r. łącznie za cztery miesiące, co zostało szerzej opisane w obszarze drugim *Wystąpienia pokontrolnego*;

(akta kontroli str. 301-302)

– dodatek funkcyjny wychowawcy klasy lub oddziału przedszkolnego oraz dodatek dla opiekuna stażu wypłacano z góry w terminie wypłaty wynagrodzenia, zgodnie z § 14 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.*;

(akta kontroli str. 553, 581)

– zajęcia w klasach łączonych realizowała jedna osoba; nauczycielowi temu we wrześniu i październiku naliczono dodatek za pracę w trudnych warunkach, o którym mowa w § 16 ust. 1 pkt 3 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.* (w wysokości 20% stawki godzinowej, obliczanej jak za godziny ponadwymiarowe za każdą przeprowadzaną w tych klasach godzinę). Dodatek za pracę w klasach łączonych zrealizowanych we wrześniu 2022 r. nie został ww. nauczycielowi wypłacony we wrześniu, a dopiero w następnym miesiącu wraz z wynagrodzeniem za pracę wykonaną w październiku, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;

– jedenastu nauczycieli zrealizowało godziny ponadwymiarowe we wrześniu i październiku 2022 r. (odpowiednio od czterech do 28 godzin i od dwóch do 32 godzin). Wynagrodzenie za godziny zrealizowane we wrześniu wypłacono niezgodnie z § 17 ust. 9 pkt 3 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.*, tj. w pierwszym dniu kolejnego miesiąca wraz z wynagrodzeniem za październik 2022 r. co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W październiku 2022 r. prawidłowo wypłacono ww. pracownikowi dodatek za pracę w klasach łączonych oraz jedenastu pracownikom za godziny ponadwymiarowe. Powyższe wynikało z wdrożenia ustaleń i wniosków pokontrolnych z kontroli przeprowadzonych w Szkole przez Państwową Inspekcję Pracy Inspektora Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Kielcach (dalej: PIP) oraz Regionalną Izbę Obrachunkową w Kielcach (dalej: RIO), co szczegółowo zostało omówione w punkcie trzecim obszaru drugiego *Wystąpienia pokontrolnego*.

(akta kontroli str. 521-524, 535-536, 539-540, 543-544, 548-549, 553-554, 557-558, 562-563, 566-567, 574-575, 577-578, 581-582, 587-589)

– zastępstwa doraźne zrealizował tylko jeden nauczyciel, z grupy której dokumentacja była objęta szczegółowym badaniem (pięć godzin w październiku 2022 r.); wynagrodzenie za zrealizowane ww. godziny zostało naliczone i wypłacone zgodnie z § 17 ust. 9 pkt 3 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.*;

(akta kontroli str. 524, 587-588)

– jeden nauczyciel otrzymał tzw. *świadczenie na start* w kwocie 1000 zł wraz z wynagrodzeniem wypłaconym za miesiąc październik 2022 r.;

(akta kontroli str. 530)

Nauczycielom naliczono i wypłacano wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe niezrealizowane z przyczyn niedotyczących nauczyciela, w tym za rozpoczęcie roku szkolnego 2022/2023, Dzień Edukacji Narodowej w 2022 r. i organizowane wycieczki szkolne. W jednym przypadku za dzień 14 października 2022 r. nie naliczono i nie wypłacono ww. wynagrodzenia G.B., która w *Rozliczeniu godzin ponadwymiarowych* przepracowanych w październiku 2022 r. nie wykazała w tym dniu zrealizowanych godzin, pomimo że jak pozostali nauczyciele, pozostawała w gotowości do pracy, a Dyrektor nie zweryfikowała tego błędu, co szerzej omówiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 497, 499-513)

Zgodnie z § 19 i § 20 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.* nauczyciele mogli otrzymywać nagrody ze specjalnego funduszu nagród za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze, o którym mowa w art. 49 Karty Nauczyciela. W *Regulaminie* tym określono kryteria przyznawania nauczycielom tych nagród. Jednak w latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 żadnemu nauczycielowi nie przyznano nagrody ze specjalnego funduszu nagród Dyrektora Szkoły, nie wnioskowano także o nagrody

Burmistrza, pomimo że niektórzy nauczyciele podejmowali działania, które wpisywały się w katalog wskazany w *Regulaminie wynagradzania z 2017 r. i 2022 r.*, a mianowicie:

– nauczyciele podejmowali działalność innowacyjną w zakresie wdrażania nowatorskich metod nauczania i wychowania, opracowania autorskich programów (uchwałami Rady Nr 3/2019/2020 i Nr 3/2021/2022 przyjęto wprowadzenie innowacji pedagogicznej w szkole, które były opracowane przez nauczycieli: J. A., E. Cz., M. M.-B.; A. K. i A. Ko.), co zgodnie z § 21 ust. 5 pkt 1 lit. a ww. *Regulaminów* było jednym z kryteriów przyznawania nauczycielom nagrody w zakresie pracy dydaktyczno-wychowawczej;

– uczniowie uczestniczyli w konkursach przedmiotowych organizowanych przez Kuratorium Oświaty w Kielcach na poziomie etapu rejonowego, a także w gminnych i powiatowych konkursach, zajmując wysokie miejsca, co zgodnie z § 21 ust. 5 pkt 1 lit. b *Regulaminów wynagradzania* mogło być podstawą do nagrodzenia nauczycieli, którzy przygotowywali tych uczniów.

(akta kontroli str. 73-87, 521-670)

Dyrektor wyjaśniła: *Nagrody ze specjalnego funduszu nagród zgodnie z zapisami Regulaminu (...) mogą być przyznane przez dyrektora szkoły nauczycielowi, który spełnia co najmniej 4 z kryteriów określonych w Regulaminie. Nagroda Wójta Gminy /Burmistrza Miasta i Gminy przyznaje się nauczycielom spełniającym co najmniej 5 z kryteriów określonych w Regulaminie. Po dokonaniu analizy zapisów Regulaminu i osiągnięć nauczycieli nie przyznano nagród.*

(akta kontroli str. 461)

NIK zauważa, że nagradzanie i docenianie pracowników jest kluczowym działaniem, które powinien podejmować każdy pracodawca. Nagrody i wyróżnienia pracowników to sposób na zwiększenie ich efektywności, która ma znaczący wpływ na jakość pracy. W Szkole w latach szkolnych objętych kontrolą nie przyznano nagród nauczycielom, przydzielono natomiast dodatki motywacyjne, dla których wskazano w *Regulaminie wynagradzania* kryteria nieznacznie odbiegające od kryteriów przyznania nagród, m.in. posiadanie bardzo dobrej lub wyróżniającej oceny pracy nauczyciela lub pozytywnej ocenę dorobku nauczyciela, uzyskiwanie znaczących osiągnięć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, jakość świadczonej pracy, w tym także związanej z dodatkowym zadaniem lub zajęciem, a zatem nauczycielom, którzy mieli szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej.

NIK zwraca także uwagę, że w kolejnych latach szkolnych wydatki na wynagrodzenia nauczycieli zatrudnionych w Szkole (oraz innych szkołach na terenie gminy) były niższe od kwoty wynikającej z iloczynu średniorocznej liczby etatów nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego oraz średnich wynagrodzeń nauczycieli, o których mowa w art. 30 ust. 3 Karty Nauczyciela. W związku z tym corocznie, zgodnie z art. 30a tej ustawy, organ prowadzący był zobowiązany do wypłaty jednorazowego dodatku uzupełniającego dla nauczycieli (np. w 2019 r. wydatkowano na ten cel 467 636,36 zł)³⁷.

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W roku szkolnym 2022/2023 Dyrektor nie przydzieliła prowadzenia zajęć rewalidacyjnych, w wymiarze czterech godzin tygodniowo, w ramach etatu pedagoga specjalnego K.Sz, a przydzieliła je innej nauczycielce U.D. jako godziny ponadwymiarowe, przy czym zarówno K.Sz., jak i U.D. legitymowały się odpowiednimi kwalifikacjami do prowadzenia tych zajęć.

(akta kontroli str. 28-54, 63-69)

³⁷ http://iwaniska.pl/bip/pliki/raport_o_stanie_Gminy_lwaniska_za_2019r.pdf, dostęp 17 stycznia 2023 r.

Zgodnie z § 3 ust. 2 pkt 1 lit. h rozporządzenia w sprawie wykazu zajęć, pedagog specjalny w ramach tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz, jest zobowiązany do realizacji m.in. zajęć rewalidacyjnych. Sposób przydziału godzin, który powodował konieczność poniesienia wydatków na dodatkowe zatrudnienie (średnio miesięcznie 974,16 zł³⁸), był niegospodarny, gdyż nie spełniał warunku oszczędnego dysponowania środkami publicznymi, sformułowanego w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³⁹. W okresie od września do grudnia 2022 r. wydatkowano na sfinansowanie tych zajęć ok. 3,9 tys. zł.

Dyrektor wyjaśniła: godziny zajęć rewalidacyjnych dla uczniów (...) którzy są objęci kształceniem specjalnym z uwagi na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim zostały przydzielone nauczycielce posiadającej stopień awansu nauczyciela dyplomowanego, kwalifikacje oligofrenopedagoga i doświadczenie zawodowe. Zatrudniona od 1 września 2022 r. pedagog specjalny o specjalności oligofrenopedagog jest nauczycielem początkującym podejmującym pracę w zawodzie. Taki przydział godzin (...) został pozytywnie zaopiniowany przez Świętokrzyskiego Kuratora Oświaty w Kielcach.

(akta kontroli str. 253)

NIK stwierdza, że zgodnie z § 23 ust. 1 rozporządzenia w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, kwalifikacje do prowadzenia ww. zajęć rewalidacyjnych miała zarówno osoba, która ukończyła studia w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów, na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska pedagoga specjalnego w szkole podstawowej jak i osoba, która posiada wykształcenie na poziomie wymaganym do zajmowania stanowiska nauczyciela w szkole podstawowej i przygotowanie pedagogiczne, a ponadto ukończyła studia podyplomowe w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów.

2. Dyrektor jako przewodnicząca Rady nie poddała opiniowaniu przydziału stałych prac i zajęć w ramach wynagrodzenia zasadniczego nauczycieli oraz dodatkowo płatnych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych zaproponowanych nauczycielom na lata szkolne 2020/2021-2022/2023, wbrew art. 70 ust. 2 pkt 4 Prawa oświatowego. W protokołach zebrań Rady z 31 sierpnia 2020 r., 29 sierpnia 2021 r. i 29 sierpnia 2022 r. znajdowała się jedynie adnotacja o treści *przedstawiono przydział godzin i innych zadań nauczycielom.*

(akta kontroli str. 105)

Zgodnie z art. 70 ust. 2 pkt 4 rada pedagogiczna opiniuje propozycje dyrektora szkoły lub placówki w sprawach przydziału nauczycielom stałych prac i zajęć w ramach wynagrodzenia zasadniczego oraz dodatkowo płatnych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Dyrektor wyjaśniła: propozycje dyrektora szkoły przydziału nauczycielom stałych prac i zajęć w ramach wynagrodzenia zasadniczego oraz dodatkowo płatnych zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych były przedstawiane Radzie Pedagogicznej na pierwszym w nowym roku szkolnym zebraniu rady pedagogicznej. Nauczyciele nie zgłaszali uwag, zastrzeżeń, co było równoznaczne z pozytywną opinią.

(akta kontroli str. 105)

³⁸ Dotyczy wynagrodzenia podstawowego, wynikającego ze stawki godzinowej nauczyciela U.D. powiększonej o pozostałe składniki płacowe (60,89 zł).

³⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż zgodnie z § 15 regulaminu Rady, organ ten wyraża opinię uzgodnioną w formie głosowania.

3. Dyrektor nieprawidłowo przeprowadziła proces opiniowania kandydatur do powierzenia stanowisk wicedyrektorów w Szkole na lata szkolne 2021/2022 i 2022/2023 oraz kierownika SP w Jastrzębskiej Woli, tj. jako przewodnicząca Rady nie przeprowadziła wymaganego przepisami tajnego głosowania członków Rady i w konsekwencji nie została podjęta uchwała w sprawie wyrażenia opinii w tej sprawie. W protokołach zebrań Rady znajdowała się jedynie adnotacja: *rada pedagogiczna pozytywnie zaopiniowała powołanie (...) na stanowisko wicedyrektorów Publicznej Szkoły w Iwaniskach oraz (...) na stanowisko kierownika Publicznej Szkoły Podstawowej w Iwaniskach filia w Jastrzębskiej Woli.*

(akta kontroli str. 79, 85)

Zgodnie z art. 73 ust. 1a Prawa oświatowego, opinia w sprawach związanych z osobami pełniącymi funkcje kierownicze w szkole lub placówce lub w sprawach związanych z opiniowaniem kandydatów na takie stanowiska powinna być wyrażona w formie uchwały i w głosowaniu tajnym.

Dyrektor wyjaśniła: *w każdym roku wnioskowałam o wydanie opinii rady pedagogicznej w głosowaniu tajnym, jednak członkowie Rady Pedagogicznej wnioskowali o wydanie opinii w głosowaniu jawnym. Rada Pedagogiczna jednogłośnie głosowała propozycję wyrażenia opinii w głosowaniu jawnym oraz pozytywnie zaopiniowała przedstawione kandydatury. Opinia Rady Pedagogicznej pełni funkcję doradczą, ale nie ma wpływu na decyzję dyrektora.*

(akta kontroli str. 253)

Wyjaśnienia te nie zasługują na uwzględnienie, gdyż nie znajdują potwierdzenia w protokołach zebrań Rady oraz w księdze uchwał Rady.

4. Dyrektor, która zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 1 Prawa oświatowego kieruje działalnością szkoły, nie zapewniła by w objętych analizą miesiącach roku szkolnego 2021/2022 i 2022/2023 planowano zastępstwa za nieobecnych nauczycieli z zachowaniem należytej staranności, gdyż dopuściła do sytuacji w których:

a) nie zawsze zapewniono kompleksową opiekę uczniom, których mieli *dopilnować* nauczyciele prowadzący w tym czasie zajęcia w innym oddziale. W czasie nauki stacjonarnej często łączono dwa oddziały pod opieką jednego nauczyciela (w badanych miesiącach roku szkolnego 2021/2022 i 2022/23 zorganizowano tak odpowiednio 22% i 10% zastępstw), np. od 24 do 28 października 2022 r. jeden nauczyciel prowadził zajęcia w dwóch połączonych *zerówkach*, tj. z grupą liczącą 32 sześciolatków.

(akta kontroli str. 114-147, 231-240)

Zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt 6 Karty Nauczyciela, dyrektor odpowiada za zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę.

Dyrektor wyjaśniła: *liczba dzieci w połączonych oddziałach 0a i 0b uczęszczających na zajęcia we wskazanym okresie nie przekraczała 25, co w żaden sposób nie utrudniało nauczycielowi zastępującemu realizacji tej samej podstawy programowej oraz pozwalało na zapewnienie dzieciom kompleksowej opieki (...). Staramy się, aby organizacja zastępstw zawsze była rzetelna.*

(akta kontroli str. 255)

Wyjaśnienia te nie mogą być uwzględnione, gdyż w chwili planowania takiego rozwiązania nie była znana frekwencja w oddziałach, a dodatkowo do jednej z tych *zerówek* uczęszczał uczeń z niepełnosprawnością, wymagający wsparcia nauczyciela.

b) przydzielano liczne zastępstwa (w ramach etatu) nauczycielowi bibliotekarzowi (M.M.) co mogło ograniczać możliwości realizacji jego statutowych zadań. W badanych miesiącach roku szkolnego 2021/2022 i 2022/2023 zajęcia prowadzone przez M.M. stanowiły odpowiednio 7% i 13% zastępstw, przy czym w wielu klasach przeprowadzono powyżej dziesięciu takich zajęć w roku szkolnym, np. w roku szkolnym 2022/2023 (do 26 listopada 2022 r.) klasy 4a, 4b, 8b, 8c miały cztery takie lekcje, a klasa 5b – sześć. Praca w ramach tych zajęć była realizowana w godzinach dostępności biblioteki szkolnej i zajmowała znaczną część godzin z przeznaczonych na działania związane z funkcjonowaniem biblioteki szkolnej (np. 3 października 2022 r. trzy godziny z pięciu godzin pracy biblioteki w tym dniu), tj. od 17% do 42% wymiaru 24/30 godzin przydzielonych temu nauczycielowi. Zdarzały się sytuacje, w których Dyrektor polecała nauczycielowi (poprzez adnotację w dzienniku zastępstw) zmienić czas pracy biblioteki właśnie z uwagi na zastępstwa. W październiku i listopadzie 2022 r. M.M. zrealizowała powyżej 34 godzin zastępstw doraźnych w ramach etatu. Tematyka niektórych zajęć mogłaby wskazywać na przeprowadzenie tematu zajęć z przedmiotu (np. 3 października 2022 r. zajęcia za nieobecnego nauczyciela języka niemieckiego i 18 października 2022 r. za nieobecnego nauczyciela języka angielskiego, nauczyciel bibliotekarz wpisał temat *Utrwalamy słownictwo*).

(akta kontroli str. 114-147, 231-240)

Organizacja biblioteki, spoczywająca na nauczycielu bibliotekarzu, uwzględnia szereg zadań wskazanych w art. 104 Prawa oświatowego (np. gromadzenie i udostępnianie podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów bibliotecznych). Nauczyciel ten wykonywał zastępstwa w godzinach pracy biblioteki, co powodowało konieczność przerwania lub odłożenia wykonywanych obowiązków bibliotekarza na inny czas.

Dyrektor wyjaśniła: (...) *nauczyciel biblioteki realizując zastępstwo może w tym czasie przeprowadzić lekcję biblioteczną, zabrać klasę do biblioteki znajdującej się w obydwu budynkach, wypożyczać książki realizując tym samym zadania należące do jego obowiązków statutowych. Zmiana czasu pracy biblioteki wystąpiła sporadycznie i była uzgadniana wcześniej z nauczycielem biblioteki i w żaden sposób nie zakłóciła jej funkcjonowania (...)* Nie zakwalifikowano jako płatne zastępstwa realizowane przez nauczyciela bibliotekarza, ponieważ nauczycielka realizowała je w ramach godzin wynikających z jej przydziału czynności. Temat lekcji „*Utrwalamy słownictwo*” jest sformułowany bardzo ogólnie, nie wskazuje jednoznacznie, że dotyczy utrwalania słownictwa z języka obcego.

(akta kontroli str. 255, 257)

NIK podkreśla, że bibliotekarz powinien zgodnie z rozkładem zajęć realizować swoje obowiązki przypisane do stanowiska. W sytuacji powierzania mu istotnej liczby zastępstw doraźnych, z definicji nieplanowanych, dyrektor powinien umożliwić mu pozostanie dłużej na stanowisku pracy w celu realizacji obowiązków wynikających z zajmowanego stanowiska. Z racji realizowania zajęć w zastępstwie nieobecnego nauczyciela bibliotekarz uprawniony jest do dodatkowego wynagrodzenia za każdą zrealizowaną godzinę zastępstwa, jeżeli w konsekwencji przekracza obowiązujący go wymiar zajęć.

c) dopuszczono do sytuacji, w której uczniowie objęci kształceniem specjalnym nie mieli zapewnionego odpowiedniego wsparcia, gdyż nauczyciel zatrudniony do współorganizowania kształcenia integracyjnego i/lub nauczyciele zatrudnieni do współorganizowania kształcenia specjalnego, na polecenie dyrektora, pozostawiali w klasach swoich podopiecznych by zająć się inną klasą lub prowadzili zajęcia z całymi klasami (w badanych miesiącach roku szkolnego 2021/2022 i 2022/23 zorganizowano tak odpowiednio 6% i 21% zastępstw).

Zastępstwa realizowane w badanych miesiącach roku szkolnego 2022/2023 przez tych nauczycieli zajmowały od 20% do 42% wymiaru godzin ich pracy ustalonego na 20 godzin tygodniowo.

(akta kontroli str. 114-147, 231-240)

Zgodnie art. 68 ust. 1 pkt 10 Prawa oświatowego, dyrektor odpowiada za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ucznia. Nauczyciele współorganizujący kształcenie integracyjne i specjalne uczniów: prowadzą wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych realizują zintegrowane działania i zajęcia określone w indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, prowadzą wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych pracę wychowawczą z uczniami niepełnosprawnymi; uczestniczą, w miarę potrzeb, w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach, określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli, specjalistów i wychowawców grup wychowawczych; udzielają pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne oraz nauczycielom, specjalistom realizującym zintegrowane działania i zajęcia (§ 7 ust. 7 rozporządzenia w sprawie kształcenia specjalnego).

Dyrektor wyjaśniła: *dokładamy wszelkich starań, aby uczniom objętym kształceniem specjalnym zapewnić ciągłą opiekę nauczyciela wspomagającego. Sporadycznie zdarzyło się, że nauczyciel ten opiekował się inną klasą dla zapewnienia uczniom bezpieczeństwa natomiast uczeń, który ma przydzielone wsparcie nauczyciela współorganizującego kształcenie był pod opieką nauczyciela prowadzącego w tym czasie zajęcia z całą klasą (...).*

(akta kontroli str. 256)

d) nie zawsze efektywnie wykorzystywano czas pobytu uczniów w Szkole, np. w dniach 3 i 4 października 2022 r. w klasie 8c wobec nieobecności nauczycieli prowadzących cztery z siedmiu godzin zaplanowanych na każdy z tych dni, skupiono się na organizacji opieki nad uczniami (zajęcia z pedagogiem, nauczycielem bibliotekarzem), a w całym tygodniu dotyczyło to 13 godzin, tj. aż 32% tygodniowego wymiaru godzin.

(akta kontroli str. 114-147, 231-240)

Zgodnie z § 4 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać m.in. równomierne obciążenie uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia. Niewykorzystanie godzin lekcyjnych na realizację podstawy programowej, spowodowało konieczność obciążenia uczniów dodatkowymi zadaniami w innych tygodniach roku szkolnego i mogło zakłócić rytmiczność pracy.

Dyrektor wyjaśniła: *czas pobytu uczniów szkole to nie tylko zajęcia przedmiotowe. We wskazanych dniach skupiono się na organizacji opieki nad tymi uczniami przez pedagoga i nauczyciela biblioteki co nie oznacza, że ci nauczyciele nie prowadzili zajęć z zakresu swoich obowiązków statutowych np. zajęcia warsztatowe, lekcje biblioteczne czy utrwalające wiedzę. (...)*

(akta kontroli str. 256)

5. Dyrektor nierzetelnie opracowała *Regulamin przyznawania dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli*, gdyż:

- zawarto w nim ustalenia dotyczące wysokości kwoty dofinansowania do poszczególnych form doskonalenia, tj. w § 2 ust. 2 i § 4 ust. 3 wskazano, że wysokość ta będzie uzależniona od (1) liczby złożonych wniosków w danym okresie rozliczeniowym, (2) posiadanych środków finansowych i (3) wagi danego szkolenia dla rozwoju placówki; a także określono formy i specjalności

(§ 3 ust. 2) na które dofinansowanie jest przyznawane. Zgodnie z § 6 rozporządzenia w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli, to organ prowadzący (w porozumieniu z dyrektorami) jest uprawniony do ustalenia maksymalnej kwoty dofinansowania opłat pobieranych przez podmioty, o których mowa w art. 70a ust. 3a pkt 1 i 2 Karty Nauczyciela oraz do określenia form i specjalności kształcenia, na które dofinansowanie takie jest przyznawane;

- nie uwzględniono wszystkich możliwości dofinansowania działań przewidzianych w § 2 pkt 1, 2 i 4 rozporządzenia w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli;
- wśród czynników mających wpływ na planowanie wysokości środków finansowych na doskonalenie zawodowe nauczycieli nie wskazano, że będą uwzględniane zadania związane z realizacją podstawy programowej kształcenia ogólnego, co było wymagane § 3 ust. 1 pkt 3 ww. rozporządzenia;
- we wniosku o przyznanie dofinansowania nie uwzględniono przedstawienia uzasadnienia przydatności w pracy zawodowej odbycia danej formy doskonalenia zawodowego nauczycieli, co było wymagane § 3 ust. 3 pkt 5 ww. rozporządzenia i mogło decydować o przydzieleniu dofinansowania.

(akta kontroli str. 223-227)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynikało, że w okresie objętym kontrolą nie była zapraszana i nie uczestniczyła w spotkaniach mających na celu ustalenie maksymalnej kwoty dofinansowania oraz form i specjalności kształcenia, na które można przyznać dofinansowanie. Dyrektor podała, że postanowienia aktualnie obowiązującego *Regulaminu* zostaną poszerzone i doprecyzowane.

(akta kontroli str. 293, 300)

6. Na lata 2020-2023 Dyrektor nie sporządzała i nie składała do organu prowadzącego wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli w następnym roku kalendarzowym, uwzględniających potrzeby, o których mowa w § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli. Było to niezgodne z § 4 tego rozporządzenia, które wymaga, by takie wnioski były składane do 31 października poprzedniego roku kalendarzowego.

(akta kontroli 261-269)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora wynikało, że w budżecie Szkoły na lata 2020-2023 zostały zaplanowane środki finansowe na doskonalenie zawodowe nauczycieli w kwotach odpowiadających 0,8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenie osobowe nauczycieli. Wnioski o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nie były sporządzane i składane, gdyż nie wymagano składania takich wniosków.

(akta kontroli str. 254 i 293)

7. Nieprawidłowo wypłacono wynagrodzenie dla 11 nauczycieli za zrealizowane godziny ponadwymiarowe we wrześniu 2022 r., tj. wypłacono je w pierwszym dniu kolejnego miesiąca, niezgodnie z § 18 ust. 9 *Regulaminu wynagradzania z 2022 r.*, w którym wskazano, że wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe powinno być wypłacane z dołu. Jednemu nauczycielowi dodatek za pracę w klasach łączonych zrealizowanych w ww. miesiącu, wypłacono w następnym miesiącu wraz z wynagrodzeniem za pracę wykonaną w październiku, co było niezgodne z art. 39 ust. 4 Karty Nauczyciela, który stanowi, że składniki wynagrodzenia, których wysokość może być ustalona jedynie na podstawie już wykonanych prac, wypłaca się miesięcznie lub jednorazowo z dołu w ostatnim dniu miesiąca.

(akta kontroli str. 521-524, 535-536, 539-540, 543-544, 548-549, 553-554, 557-558, 562-563, 566-567, 574-575, 577-578, 581-582, 587-589)

Dyrektor wyjaśniła: *Wynagrodzenie za warunki trudne (zajęcia w klasach łączonych) oraz godziny ponadwymiarowe zrealizowane we wrześniu 2022 r. zostały wypłacone 3 października 2022 r. ponieważ w dniu 30 września 2022 r. szkoła nie posiadała wystarczających środków finansowych do uregulowania w/w zobowiązania.* Dyrektor wskazała również, że przekazała pisemne rozliczenie godzin ponadwymiarowych i doraźnych zastępstw, a także godzin zrealizowanych w trudnych i uciążliwych warunkach pracy, za które należy się wynagrodzenie za wrzesień 2022 r. do GZEAS w dniu 28 września 2022 r. Za kolejne czynności w tym zakresie, w szczególności dokonanie wypłat wynagrodzenia (odpowiednio dodatku), odpowiadał już pracownik GZEAS w Iwaniskach. Dyrektor wyjaśniła, że nie miała żadnego wpływu na te czynności, w szczególności nie mogła wydać polecenia służbowego temu pracownikowi.

(akta kontroli str. 677-697)

NIK podkreśla, że pracodawcą (płatnikiem) dla nauczycieli jest szkoła, a czynności z zakresu prawa pracy względem pracowników zatrudnionych w szkole wykonuje dyrektor szkoły, co wynika z art. 91c ust. 1 Karty Nauczyciela, który stanowi, że w zakresie spraw wynikających ze stosunku pracy, nieuregulowanych przepisami ustawy, mają zastosowanie przepisy Kodeksu pracy. Termin wypłaty wynagrodzenia określa Karta Nauczyciela. Niewypłacenie wynagrodzenia w ustalonym terminie i czasie oznacza, że zobowiązanie nie zostało przez pracodawcę, czyli Dyrektora, wykonane należycie. Odpowiedzialność Dyrektora za nieprawidłowo wypłacane wynagrodzenia potwierdziła również kontrola przeprowadzona w tym zakresie przez RIO.

8. Dyrektor nierzetelnie zweryfikowała *Rozliczenie godzin ponadwymiarowych* złożone przez nauczyciela G.B., w rezultacie tego nie naliczono i nie wypłacono temu nauczycielowi wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe niezrealizowane 14 października 2022 r. z przyczyn niedotyczących nauczyciela.

(akta kontroli str. 497)

Dyrektor wyjaśniła, że przeprowadzając weryfikację rozliczenia omyłkowo nie skorygowała zapisu nauczycielki w dostarczonym dokumencie. W dniu 5 stycznia 2023 r. należność została nauczycielce wypłacona.

(akta kontroli str. 518-520)

W związku z dokonaniem korekty wynagrodzenia, NIK odstępuje od formułowania wniosku dotyczącego tej nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Arkusze organizacyjne i aneksy do nich sporządzano właściwie, prawidłowo zatrudniono nauczycieli o wymaganych kwalifikacjach, przy czym organizacja i finansowanie wybranych obszarów pracy Szkoły nie zawsze było prawidłowe. W roku szkolnym 2022/2023 nie powierzono pedagogowi specjalnemu zajęć rewalidacyjnych (w ramach etatu), a przydzielono je innej osobie jako godziny ponadwymiarowe, co było działaniem niegospodarnym i spowodowało wydatkowanie w okresie od września do grudnia kwoty ok. 3,9 tys. zł. System organizacji zastępstw, w którym ograniczono do minimum płatne zastępstwa doraźne za nieobecnych nauczycieli nie zapewniał w pełni właściwego funkcjonowania Szkoły. Z jednej strony uczniowie nie realizowali w ramach zaplanowanych zajęć podstawy programowej, tylko organizowano im zajęcia opiekuńcze, lekcje biblioteczne lub byli łączeni z inną klasą/grupą, zaś z drugiej strony nauczyciel bibliotekarz, nauczyciele współorganizujący pracę uczniów z niepełnosprawnościami nie realizowali swoich zadań statutowych. Stwierdzono również nieprawidłowość dotyczącą nieterminowej wypłaty wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i dodatku za trudne warunki pracy za wrzesień 2022 r. Dyrektor nie opracowywała także wymaganych przepisami wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli na podstawie

przeprowadzonej analizy potrzeb, a szkolny regulamin dofinansowania nie był opracowany rzetelnie. W konsekwencji środki zarezerwowane w budżecie Szkoły na ten cel nie były w ogóle wykorzystywane, a niektórzy nauczyciele sfinansowali studia podyplomowe z własnych środków, mimo że doskonalenie to wynikało z potrzeb Szkoły.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Nadzór nad realizacją wybranych zadań oświatowych

1. Dyrektor opracowała plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2020/2021-2022/2023 i przedstawiła je Radzie do 15 września roku szkolnego, którego dotyczył plan⁴⁰, zgodnie z § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁴¹. Plany te były opracowywane z uwzględnieniem wniosków z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w Szkole w poprzednim roku szkolnym oraz podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, o których mowa w art. 60 ust. 3 pkt 1 Prawa oświatowego. Zgodnie z art. 69 ust. 7 Prawa oświatowego, Dyrektor przedstawiała Radzie dwa razy w roku szkolnym ogólne wnioski wynikające z nadzoru oraz informację o działalności Szkoły. W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 w planie nadzoru nie uwzględniono bezpośrednio problematyki związanej z realizacją zastępstw doraźnych, natomiast zaplanowano monitorowanie realizację zajęć z uwzględnieniem procedur wynikających z wymogów sanitarnych obowiązujących w czasie epidemii koronawirusa⁴² oraz pełnienia dyżurów śródlekcyjnych przez nauczycieli (w Szkole przyjęto regulamin pełnienia dyżurów). W ramach tych obszarów prowadzono także wyrwykowe kontrole (nie stwierdzono nieprawidłowości). W planie nadzoru pedagogicznego uwzględniono kontrolę realizacji podstawy programowej i w tym obszarze także nie stwierdzono zagrożeń. Rada uchwaliła sposoby wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego w celu doskonalenia pracy Szkoły zgodnie z art. 70 ust. 1 pkt 6 Prawa oświatowego. Zdecydowano o kontynuacji działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa na terenie Szkoły i poza nią.

(akta kontroli str. 164-200)

Dyrektor wyjaśniła: (...) *obserwacją objęto (...) prowadzenie zajęć lekcyjnych, w tym zastępstw doraźnych w czasie nauki zdalnej przy użyciu Platformy Discord. Brak informacji [o tym] we Wnioskach dyrektora szkoły ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego wynika z niedoprecyzowania dokumentu (...)*

(akta kontroli str. 246)

2. Według stanu na 20 listopada 2022 r. wszyscy zatrudnieni nauczyciele mieli aktualne badania profilaktyczne, o których mowa w art. 229 § 1 i § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy⁴³, w tym odpowiednie orzeczenia lekarskie przedstawiły cztery osoby przyjęte do pracy na stanowisko nauczyciela w latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (na podstawie przeprowadzonych profilaktycznych badań wstępnych) oraz dwie osoby, u których wystąpiła niezdolność do pracy, spowodowana chorobą, trwającą dłużej niż 30 dni. Nauczyciele, w odniesieniu do których ważność orzeczeń lekarskich wydanych w ramach okresowych badań lekarskich upłynęła w październiku 2021 r. (11 osób) lub we wrześniu i październiku 2022 r. (21 osób) zostali skierowani na profilaktyczne badania okresowe, które przeprowadzono 18 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 202-213)

⁴⁰ Zebrania Rady z dnia 14 września 2022 r. 14 września 2021 r. i 15 września 2020 r.

⁴¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551, ze zm.

⁴² W Szkole opracowano procedury dotyczące funkcjonowania Szkoły w okresie zdalnego nauczania.

⁴³ Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, ze zm.

Dyrektor wyjaśniła: w okresie pandemii nauczyciele przebywali w izolacji i kwarantannie, niektórzy wielokrotnie. W roku szkolnym 2021/2022 doszło do zgonu pracownika. W roku szkolnym 2020/2021 nauczycielka wychowania przedszkolnego przebywała na rocznym urlopie dla poratowania zdrowia, w roku szkolnym 2021/2022 z urlopu dla poratowania zdrowia skorzystał nauczyciel wychowania fizycznego. W bieżącym roku szkolnym z tego uprawnienia korzysta nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej. Po odbytej konsultacji z kancelarią prawną w związku z wysoką absencją pracowników, głównie nauczycieli, podjęłam decyzję o przeprowadzeniu badań. W opinii prawnej zawieszenie obowiązku wykonania badań oznacza czasowy brak obowiązku w tym zakresie, co nie jest równoznaczne z zakazem ich wykonywania. Pracodawca może wystawiać pracownikom skierowania na takie badania, a pracownicy mogą je wykonywać. W przestrzeni medialnej pojawiają się informacje o odwołaniu z dniem 1 stycznia 2023 r. zagrożenia epidemicznego.

(akta kontroli str. 253)

NIK zauważa, że zgodnie z art. 12a ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁴⁴, zawieszono wykonywanie badań okresowych w przypadku ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, od dnia ogłoszenia danego stanu. Badania okresowe powinny być obecnie realizowane jako dobrowolne, tj. za obopólną zgodą pracodawcy i pracownika. W Szkole badania te odbyły się na podstawie skierowania wystawionego przez pracodawcę, które nie były poprzedzone wnioskami złożonymi przez pracowników. Obowiązkiem pracownika skierowanego na takie badania jest ich realizacja. Przeprowadzenie ww. badań oraz badań niżej opisanych obciążało budżet Szkoły wydatkiem prawie pięciu tysięcy złotych (kwota ta nie uwzględnia kosztów badań analitycznych).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi⁴⁵, nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni podlegają także obowiązkowym badaniom sanitarno-epidemiologicznym. W Szkole zapewniono wykonanie tych badań dla wszystkich zatrudnionych osób (48), a ich wyniki zostały odnotowywane w dokumentacji medycznej pacjenta (książeczki zdrowia).

(akta kontroli str. 202)

W stosunku do nowo zatrudnionych nauczycieli spełniono wymagania wynikające z art. 29 § 3 oraz art. 237³ § 2 i § 2¹ ustawy Kodeks pracy, tj. przedstawiono podstawowe informacje dotyczące warunków pracy i przeprowadzono obligatoryjne szkolenie z przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

(akta kontroli str. 202-204)

K.Sz. rozpoczęła przygotowanie do zawodu nauczyciela od 1 września 2022 r. i zgodnie z art. 9ca ust. 11 Karty Nauczyciela⁴⁶, nauczycielowi temu Dyrektor powinna przydzielić spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych mentora (opiekuna). Dyrektor powołała mentora dopiero 2 grudnia 2022 r. (w trakcie kontroli NIK), co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 201, 301-302)

3. W okresie objętym kontrolą do Szkoły wpłynęły skargi i wnioski związane z 10 sprawami dotyczącymi organizacji pracy Szkoły, przy czym w *Dzienniku*

⁴⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.

⁴⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1657, ze zm.

⁴⁶ Przepis dodany przez art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. zmieniającej Kartę Nauczyciela z dniem 1 września 2022 r. (Dz. U. poz. 1730).

korespondencji nie zaewidencjonowano łącznie 11 z 25 pism otrzymanych od 1 września 2020 r. do 2 grudnia 2022 r.⁴⁷ W Szkole nie prowadzono *rejestr skarg i wniosków*, co utrudniało kontrolę przebiegu i terminów załatwiania poszczególnych skarg i wniosków, a w efekcie spełnienia wymagań art. 254 Kpa (co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (do 5 grudnia 2022 r.) wpłynęły także pisma i prośby telefoniczne od Burmistrza oraz od organu nadzoru pedagogicznego (wizytatora Kuratorium Oświaty w Kielcach) w sześciu sprawach dotyczących organizacji pracy Szkoły⁴⁸. Dyrektor była proszona o wyjaśnienie szczegółowych kwestii poruszanych w tych skargach i wnioskach na podstawie § 9 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków⁴⁹. Do Dyrektora został złożony także wniosek o przekazanie informacji dotyczącej finansowania oświaty, zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej⁵⁰.

(akta kontroli str. 418-436, 468, 471,475-477)

W 2020 r. zostały złożone trzy pisma dotyczące udzielenia informacji o organizacji pracy Szkoły: dwa od Burmistrza (w sprawie liczby członków związków zawodowych oraz w związku z obowiązkiem organizacji pracy zdalnej) i jedno od rodziców dzieci z klasy integracyjnej, którzy zgłosili zastrzeżenia do dokonywania zmian nauczycieli uczących w tej klasie. W 2021 r. wpłynęły dwa pisma dotyczące organizacji pracy szkoły oraz jedno w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny uczniów w związku z czasowym brakiem dostępności dwóch łazienek. Dyrektor udzieliła pisemnych odpowiedzi w tych sprawach.

W 2022 r. do Szkoły wpłynęło łącznie 14 pism w siedmiu sprawach dotyczących: kwot zaległości wynagrodzeń z poprzednich trzech lat oraz nauczycieli przebywających na urloпах (po dwa pisma), w sprawie uszkodzeń dachu sali gimnastycznej (jedno pismo od nauczyciela oraz cztery od Burmistrza), o zmianę w tygodniowym rozkładzie zajęć nauczyciela, wnioski o udzielenie informacji publicznej dotyczącej wysokości środków przeznaczonych w ramach części oświatowej subwencji ogólnej na funkcjonowanie klasy integracyjnej oraz zorganizowanie warsztatów dla tej klasy, a także zgłoszona telefonicznie prośba wizytatora kuratorium oświaty o wyjaśnienia w sprawie trudności wychowawczych w klasie integracyjnej⁵¹.

(akta kontroli str. 418-436)

Badaniem szczegółowym objęto pięć losowo wybranych spraw, po jednej z lat 2020-2021 oraz trzy z roku 2022 r. Jedna z nich, złożona 6 października 2020 r. przez rodziców trojga dzieci z klasy integracyjnej, dotyczyła zbyt częstych (zdaniem rodziców) zmian nauczycieli uczących w tej klasie, niestabilnego planu lekcji oraz zmiany trybu zajęć ze stacjonarnego na zdalny i odwrotnie, co z uwagi na rodzaj niepełnosprawności uczniów nie było korzystne dla ich funkcjonowania. Skarżący wskazali, że od czwartej klasy zmieniono większość osób uczących w tej klasie, tj.: wychowawcę klasy uczącego również języka angielskiego, nauczyciela matematyki, w-f, biologii, plastyki, historii, geografii oraz osoby prowadzące zajęcia rewalidacyjne. Rodzice wnieśli ponadto prośbę o pozostawienie nauczyciela współorganizującego kształcenie integracyjne. Dyrektor udzieliła terminowo odpowiedzi każdemu ze skarżących (4 listopada 2020 r.). Wyjaśniła powody

⁴⁷ Cztery pisma w roku szkolnym 2020/2021, sześć w 2021/2022 oraz jedno w 2022/2023.

⁴⁸ W tym jedno związane ze skargą wniesioną do Centralnego Biura Antykorupcyjnego związaną m.in. z podejrzeniem nieprawidłowości w zatrudnianiu pracowników w Szkole oraz finansowaniem przedszkolnego placu zabaw.

⁴⁹ Dz. U. Nr 5, poz. 46.

⁵⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 902.

⁵¹ Na okoliczność powyższej rozmowy nie została sporządzona notatka służbowa przez Dyrektora.

powyższych zmian, wynikające m.in. z odejścia nauczyciela na emeryturę, rezygnacji z pracy z klasą nauczyciela języka angielskiego pełniącego funkcję wychowawcy tej klasy, wysokiej absencji nauczycieli.

(akta kontroli str. 433)

W dniu 5 listopada 2021 r. wpłynęło pismo przewodniczącego Międzyszkolnej Komisji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” (dalej: Przewodniczącego NSZZ) dotyczące wynagradzania nauczycieli zatrudnionych w Szkole. W odpowiedzi Dyrektor potwierdziła, że w latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 nie wypłacano nauczycielom należnych kwot: (1) dodatku z tytułu pracy w trudnych warunkach, (2) za zrealizowane doraźne zastępstwa, (3) godziny ponadwymiarowe za dni przypadające na rozpoczęcie, zakończenie roku szkolnego i Dzień Edukacji Narodowej. W okresie tym także nie wypłacano nagród ze specjalnego funduszu nagród, nie wykorzystano kwot na doskonalenie zawodowe nauczycieli, a dodatki motywacyjne wypłacono 11 nauczycielom w roku szkolnym 2020/2021 na kwotę 239,09 zł oraz czterem nauczycielom w 2021/2022 na kwotę 379,17 zł.

Przewodniczący NSZZ wystąpił również pismami z dnia 14 lutego 2022 r. oraz 26 września 2022 r. o udzielenie informacji dotyczących kwot zaległości wynagrodzeń nauczycieli z poprzednich trzech lat, które nastąpiły na skutek nieprzestrzegania przepisów Karty Nauczyciela i *Regulaminu wynagradzania z 2017 r.* W odpowiedzi udzielonej w dniu 16 marca 2022 r. Dyrektor nie wskazała kwot zaległości, natomiast w dniu 24 października 2022 r. poinformowała Przewodniczącego NSZZ, że trwają obliczenia żądanych kwot. W żadnym z powyższych pism nie wskazano terminu udzielenia odpowiedzi, a wnioskowane informacje zostały przekazane przez Dyrektora dopiero 5 grudnia 2022 r., o czym szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 424, 430, 433-434, 462-474)

Skarga złożona w dniu 15 lutego 2022 r. przez nauczyciela wychowania fizycznego zatrudnionego w Szkole dotyczyła zagrożenia bezpieczeństwa uczniów, którym należało organizować zajęcia wychowania fizycznego na sali gimnastycznej, mimo że dach nad tą salą przeciekał i tworzyły się kałuże wody na parkiecie. Dyrektor udzieliła odpowiedzi 14 marca 2022 r., nie odniosła w niej jednak do przedmiotu skargi. W przesłanym piśmie skupiła się na pouczeniu nauczyciela o jego obowiązkach wynikających ze statutu Szkoły i sposobie komunikowania przełożonym zauważonych nieprawidłowości. Szerzej zagadnienie to zostało omówione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W tej sprawie Dyrektor Szkoły czterokrotnie udzieliła również wyjaśnień Burmistrzowi, iż w dniu 11 stycznia 2022 r. wykonano ekspertyzę techniczną dachu stanowiącą podstawę do przygotowania kosztorysu ofertowego, a po dokonanej analizie rynku wysłano zapytania do trzech wykonawców. W wyznaczonym terminie wpłynęła tylko jedna oferta, a wybrany oferent wykonał prace objęte umową⁵².

(akta kontroli str. 425, 430, 434, 475-478, 515)

Do Szkoły wpłynął także wniosek o udostępnienie informacji publicznej o wysokości subwencji oświatowej przeznaczonych na klasę integracyjną w latach 2018-2022 oraz szczegółowe rozliczenie wydatkowanych środków w tych latach, złożony 1 marca 2022 r. przez rodziców dzieci uczęszczających do klasy integracyjnej. W dniu 14 marca 2022 r. Dyrektor wezwała wnioskodawców do wykazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania pisma, że uzyskanie przetworzonej informacji⁵³ jest szczególnie ważne dla interesu publicznego. Wniosek

⁵² Wykonane prace wymagały usunięcia usterek stwierdzonych w okresie objętym gwarancją, co zostało przeprowadzone 3 stycznia 2023 r.

⁵³ Informacja przetworzona to taka, która nie istnieje w momencie złożenia wniosku o informację publiczną, lecz można ją wydobyć z dostępnych organowi danych, wykonując odpowiednie analizy i inną pracę.

z uzasadnieniem złożono 28 marca 2022 r. Rozliczenie subwencji i wydatków Dyrektor przekazała 12 kwietnia 2022 r. Z zestawienia wynikało, że wysokość wydatków poniesionych na oddział integracyjny przewyższała kwotę otrzymanej subwencji na ten cel, tj. wydatkowano środki zgodnie z prawem.

Rodzice dzieci uczęszczających do klasy integracyjnej w dniu 25 marca 2022 r. zgłosili potrzebę zorganizowania warsztatów on-line ze specjalistą z fundacji zajmującej się terapią autyzmu. Dyrektor odpowiedziała na zastrzeżenia rodziców pismem z 7 kwietnia 2022 r., w którym nie wyraziła zgody na współpracę z zaproponowaną przez rodziców osobą, powołując się na fakt zatrudnienia w szkole wykwalifikowanej w tym zakresie kadry nauczycielskiej oraz wyższą skuteczność zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami. W związku z pojawiającymi się w tej klasie problemami w relacjach pomiędzy uczniami⁵⁴ po okresie epidemii i nauki zdalnej zorganizowano spotkania z rodzicami i nauczycielami, a Dyrektor zaproponowała integracyjne warsztaty stacjonarne.

(akta kontroli str. 425-426, 434-435)

W dniu 15 lutego 2022 r. wpłynęła do Dyrektora pisemna prośba nauczyciela zatrudnionego w Szkole o ustalenie czterodniowego tygodnia pracy, brak w aktach odpowiedzi na piśmie.

W ww. sprawie Burmistrz poprosił o wyjaśnienia w dniu 15 lutego 2022 r. – Dyrektor udzieliła odpowiedzi w dniu 14 marca 2022 r. wskazując, iż odpowiedź dla nauczyciela została udzielona ustnie oraz że na podstawie art. 42c Karty Nauczyciela zatrudnionego w pełnym wymiarze pracy nauczyciela obowiązuje pięciodniowy tydzień pracy.

(akta kontroli str. 425, 434)

W Szkole od roku 2020 przeprowadzono łącznie dziesięć kontroli, w tym dwie dotyczące wynagradzania oraz bezpieczeństwa i higieny pracy nauczycieli.

(akta kontroli str. 340-417)

Zakresem kontroli przeprowadzonej w dniach 5, 14 i 18 stycznia 2022 r. przez PIP objęto: wybrane zagadnienia dotyczące zawierania i rozwiązywania stosunków pracy, wypłacanie wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i doraźnych zastępstw, przyznawanie dodatków motywacyjnych, ustalanie prawa do dodatków za pracę w trudnych lub uciążliwych warunkach, przekazywania odpisów z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (dalej: zfsś lub fundusz), udostępnianie pracownikom odzieży i obuwia roboczego⁵⁵.

W wystąpieniu PIP⁵⁶ wskazano do realizacji łącznie osiem wniosków, a Dyrektor poinformowała o sposobie ich wykonania⁵⁷. W ramach realizacji wniosków wypłacono pracownikowi dodatek za wysługę lat za miesiące: wrzesień i październik 2021 r.⁵⁸, a nauczycielom wychowania fizycznego zakupiono i wydano odzież i obuwie robocze⁵⁹. Naliczono kwoty do wypłaty uprawnionym pracownikom za okres objęty kontrolą⁶⁰: dodatku za pracę w trudnych warunkach (za pracę w klasach łączonych), wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe niezrealizowane z przyczyn nie dotyczących nauczyciela, a także za przydzielone godziny zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, których realizacja nastąpiła w zastępstwie nieobecnego nauczyciela, niezależnie od

⁵⁴ Problemy wychowawcze w tej klasie były przedmiotem także innej skargi.

⁵⁵ Protokół kontroli nr rej. 050147-53-K001-Pt/22.

⁵⁶ Nr rej. 050147-53-K001-Ws01/22 z dnia 26 stycznia 2022 r.

⁵⁷ Odpowiedź na wystąpienie otrzymane 4 lutego wysłano w dniu 3 marca 2022 r., tj. w wyznaczonym przez PIP 30-dniowym terminie.

⁵⁸ Na kwotę 91,02 zł dnia 21 lutego 2022 r.

⁵⁹ Na kwotę 1536,71 zł w dniu 17 stycznia 2022 r.

⁶⁰ Od 1 września 2021 r. do 31 stycznia 2022 r.

posiadanych kwalifikacji nauczyciela realizującego zastępstwo. Dyrektor określiła, że regulowanie powyższych zaległości pracowniczych następowało w miarę uzyskiwania środków finansowych od organu prowadzącego.

W przypadku wniosków dotyczących: przestrzegania zakazu dopuszczania do pracy pracownika, który nie posiada orzeczenia lekarskiego z badań profilaktycznych wstępnych o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku, przekazywania równowartości dokonanych odpisów i zwiększeń na zfiśś naliczonych na dany rok kalendarzowy na rachunek bankowy funduszu oraz dostarczania uprawnionym pracownikom odzieży i obuwia roboczego przewidzianych do stosowania na danym stanowisku pracy przed dopuszczeniem do pracy, Dyrektor potwierdziła ich realizację

(akta kontroli str. 344-371)

Konsekwencją ustaleń powyższej kontroli było wprowadzenie przez Radę Miasta Iwaniska nowego regulaminu wynagradzania nauczycieli⁶¹, w ramach którego m.in.: zmieniono maksymalny okres, na który można przyznać nauczycielowi dodatek motywacyjny (z jednego roku na trzy do sześciu miesięcy) oraz doprecyzowano jego wysokość minimalną (od 5% wynagrodzenia zasadniczego); dodatek za prowadzenie zajęć w klasach łączonych w szkołach podstawowych określono na poziomie 20% stawki godzinowej, obliczanej jak za godziny ponadwymiarowe, za każdą przepracowaną w tych klasach godzinę⁶²; usunięto także zapis stanowiący, że wynagrodzenie za przepracowane godziny doraźnych zastępstw może otrzymać tylko nauczyciel będący specjalistą w zakresie tego samego lub pokrewnego przedmiotu.

(akta kontroli str. 310, 313-315, 323-324, 330, 332-333)

Kontrola doraźna przeprowadzona w dniach 12-20 października 2022 r. przez RIO w GZEAS dotyczyła prawidłowości przyznania dodatków motywacyjnych od stycznia do września 2022 r., wypłaty wynagrodzeń za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw, dodatku za pracę w warunkach trudnych polegających na prowadzeniu zajęć dydaktycznych w klasach łączonych w okresie od stycznia do czerwca 2022 r. oraz wypłaty pracownikom świadczenia urlopowego za 2022 r. W wystąpieniu pokontrolnym⁶³ wskazano nieprawidłowości i uchybienia w zakresie: (1) przyznania dodatku motywacyjnego na okres dłuższy niż wskazany w *Regulaminie wynagradzania z 2022 r.*⁶⁴, (2) naliczenia i wypłacenia wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe jednemu z nauczycieli według stawki godzinowej obliczonej na podstawie nieaktualnego pensum⁶⁵ oraz wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw zrealizowane przez nauczycieli w okresie styczeń – czerwiec 2022 r. z góry w pierwszym dniu kolejnego miesiąca, zamiast z dołu, (3) naliczania i wypłacania dodatku za przeprowadzane w czerwcu 2022 r. zajęcia w klasach łączonych w wysokości 5% stawki godzinowej zamiast w wysokości 20% stawki godzinowej czterem nauczycielom⁶⁶, (4) nieterminowego regulowania zobowiązań z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz Fundusz Pracy za marzec,

⁶¹ Regulaminu wynagradzania z 2022 r.

⁶² Na podstawie poprzedniego Regulaminu wynagradzania wypłacanie dodatku za prowadzenie zajęć w klasach łączonych uzależnione było również od liczby dzieci (powyżej 25 osób).

⁶³ Sygn. WK.60.35.2022 z dnia 30 grudnia 2022 r.

⁶⁴ Dodatek przyznano na okres od 1 września 2022 r. do 31 sierpnia 2023 r., pomimo że Regulamin wynagradzania z 2022 r. dopuszczał jego przyznanie na okres od trzech do sześciu miesięcy.

⁶⁵ Po zmianie pensum z 24 na 25 godzin nauczycielowi w maju 2022 r. za 20 przepracowanych godzin ponadwymiarowych naliczono i wypłacono 719,40 zł zamiast 691,80 zł.

⁶⁶ Błędnie naliczone kwoty wynosiły 124,08 zł zamiast 495,62 zł za przepracowane 44 godziny w klasach łączonych, 26,70 zł zamiast 106,94 zł za 10 ww. godzin, 22,56 zł zamiast 90,11 zł za osiem ww. godzin oraz 93,06 zł zamiast 371,71 zł za 33 ww. godziny.

kwiecień, wrzesień i grudzień 2021 r. oraz styczeń, luty, maj, sierpień i wrzesień 2022 r.⁶⁷, (5) przekazania niepełnej kwoty odpisu na zfs⁶⁸.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w wypłacaniu świadczeń urlopowych za 2022 r. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości sformułowano pięć odpowiadających im wniosków pokontrolnych i zobowiązano Dyrektora do zawiadomienia RIO o ich wykonaniu lub przyczynach ich niewykonania, w terminie 30 dni od daty otrzymania wystąpienia. Stwierdzone przez RIO nieprawidłowości dotyczące wypłaty wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe oraz dodatku za pracę w trudnych warunkach w okresie styczeń-czerwiec 2022 r. zostały potwierdzone w przeprowadzonym przez NIK szczegółowym badaniu wynagrodzeń na próbie losowo wybranych 15 nauczycieli i psychologa we wrześniu i październiku 2022 r.

(akta kontroli str. 372-417, 479-483)

4. Z wyjaśnień złożonych przez cztery nauczycielki, które realizowały w roku szkolnym 2022/2023 najwięcej zastępstw za nieobecnych nauczycieli⁶⁹ wynika, że większość z nich dobrze ocenia organizację zastępstw w Szkole, choć występowały sytuacje poinformowania ich o zastępstwie w dniu jego realizacji. Nauczyciele stwierdzili, że nigdy nie zdarzyło się im odmówić pracy w takiej sytuacji, mimo że (jak stwierdziły trzy osoby) wiązało się to z odłożeniem zaplanowanych na ten czas innych zajęć. W sprawie zróżnicowanego podejścia do zastępstw oznaczonych jako *pełne* (płatne) lub *dopilnuje*, dwie nauczycielki stwierdziły, że nie różnicują tematyki takich zajęć, zaś pozostałe wskazały, że na zastępstwach płatnych realizują tematy zgodnie ze kwalifikacjami (np. dotyczące wychowania fizycznego), a na innych tematykę związaną z zapewnieniem opieki (np. zabawy z grami planszowymi). Nauczycielki stwierdziły, że duża liczba zastępstw realizowanych w ramach etatu nie przeszkadzała w realizacji powierzonych im zadań statutowych. W uzasadnieniu nauczyciele współorganizujący pracę uczniów, którzy byli oddelegowani do prowadzenia innych zajęć podali: *uczniowie byli zaopiekowani przez [innego] nauczyciela przedmiotu. Po powrocie do klasy, upewniałam się, czy przekazane treści są dla uczniów zrozumiałe a informacje dotyczące pracy domowej i zapowiedzianych sprawdzianów zanotowane. (...) Realizuję program koła tanecznego które prowadzę w szkole oraz mogę również realizować inne zadania z programu profilaktyczno-wychowawczego. Nauczyciel bibliotekarz wyjaśnił: podczas zastępstw wypożyczam uczniom książki, poznaję ich potrzeby i zainteresowania czytelnicze. W klasach starszych realizuję tematykę związaną z językiem polskim, gdzie uczniowie mogą powtórzyć, utrwalić, uzupełnić lub rozwinąć swoją wiedzę i umiejętności podczas zastępstw realizowałam część swoich zadań, jak obserwacje, poznanie uczniów, zajęcia o tematyce przydatnej klasie np. zajęcia integracyjne, o emocjach, przyjaźni (pedagog specjalny). W opinii tych osób nie ma większych problemów związanych z dyscypliną uczniów na prowadzonych zastępstwach, zdarza się jednak, że wpisywane są uwagi do zeszytu uwag.*

(akta kontroli str. 214-222)

⁶⁷ Opóźnienia w przekazywaniu ww. należności wyniosły od jednego do 28 dni i w siedmiu z dziewięciu przypadków wynikały z nieprzekazania przez organ prowadzący Szkołę niezbędnych środków finansowych na realizację planu finansowego w kwotach i terminach umożliwiających prawidłowe regulowanie przedmiotowych zobowiązań.

⁶⁸ Naruszenie dotyczyło terminu i wysokości przekazanej kwoty. W październiku 2022 r. zobowiązania te wynosiły 143 853,87 zł i wynikały z nieprzekazywania przez organ prowadzący Szkołę środków finansowych w odpowiedniej wysokości.

⁶⁹ Nauczyciel bibliotekarz, nauczyciele współorganizujący kształcenie specjalne i integracyjne uczniów, pedagog specjalny.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nauczycielowi początkującemu K.Sz., który rozpoczął przygotowanie do zawodu nauczyciela od 1 września 2022 r. Dyrektor przydzieliła formalnie mentora (opiekuna) dopiero 2 grudnia 2022 r. (w trakcie kontroli NIK), wbrew art. 9ca ust. 11 Karty Nauczyciela, zgodnie z którym dyrektor szkoły jest zobowiązany do wyznaczenia takiej osoby spośród nauczycieli mianowanych lub dyplomowanych na początku tego procesu.

Skutkiem tej nieprawidłowości było niewypłacenie A.K. dodatku funkcyjnego z tytułu realizowanych czynności, którego wysokość wynikała z *Regulaminu wynagradzania nauczycieli z 2022 r.*

(akta kontroli str. 301-302)

Dyrektor wyjaśniła: przydzieliłam pani [A.K.] z dniem 1 września 2022 r. funkcję mentora pani [K.Sz] nauczyciela początkującego. Informację o powierzeniu funkcji dyrektor szkoły przekazałam [A.K.] ustnie w dniu 1 września 2022 r. W informacji został określony termin pełnienia funkcji (...). Wysokość dodatku funkcyjnego dla mentora ustalił organ prowadzący w regulaminie wynagradzania. (...) Akt prawny zaczął obowiązywać od 8 października 2022 r. Nałożenie obowiązków, które wykonuje dyrektor osobiście (...) wpłynęło na nieterminowe wypłacenie dodatku funkcyjnego z tytułu pełnienia funkcji mentora. W dniu 6 grudnia 2022 r. został przekazany do Gminnego Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół w Iwaniskach dokument do wypłaty dodatku funkcyjnego z wyrównaniem od 1 września 2022 r. na podstawie § 1 Uchwały. W dniu 7 grudnia 2022 r. wynagrodzenie z wyrównaniem od 1 września 2022 r. zostało nauczycielce wypłacone.

(akta kontroli str. 297)

Zdaniem NIK decyzja o przydzieleniu mentora nauczycielowi początkującemu (bez żadnego doświadczenia w zawodzie), najpierw tylko ustnie, potem decyzją z trzymiesięczną mocą wsteczną, nie daje pewności, że mentor ten realizował swoje obowiązki, przedstawione w art. 9ca ust. 12 Karty Nauczyciela, w tym wspierał na bieżąco nauczyciela w procesie wdrażania do pracy w zawodzie, co było niezbędne w początkowych miesiącach pracy.

2. Dyrektor nierzetelnie prowadziła *Dziennik korespondencji*, gdyż nie zaewidencjonowała łącznie 11 z 25 pism, które wpłynęły do Szkoły w okresie od 1 września 2020 r. do 2 grudnia 2022 r. Nie wyodrębniano także wśród tych pism skarg i wniosków (np. w formie odrębnego rejestru), co nie gwarantowało spełnienia wymagań art. 254 Kpa, zgodnie z którym skargi i wnioski składane i przekazywane do organów samorządowych oraz związane z nimi pisma i inne dokumenty rejestruje się i przechowuje w sposób ułatwiający kontrolę przebiegu i terminów załatwiania poszczególnych skarg i wniosków, co w efekcie było jedną z przyczyn opóźnień w załatwianiu tych spraw.

(akta kontroli str. 418-436)

Dyrektor wyjaśniła, że samodzielnie prowadzi kancelarię Szkoły z uwagi na brak stanowiska sekretarza. *Nietrudno w natłoku obowiązków o wystąpienie omyłki. Pismo z dnia 8.09.2020 r. wpłynęło w wyjątkowo trudnym okresie pracy szkoły (rozpoczęcie roku szkolnego, opracowywanie Planu nadzoru pedagogicznego, dostarczanie podręczników do biblioteki szkolnej przez firmy kurierskie, dowozy uczniów, dozór 2 budynków szkoły w Iwaniskach, Szkoły Filialnej w Jastrzębskiej Woli oraz włączanie w struktury organizacyjne Publicznej Szkoły Podstawowej w Iwaniskach Szkoły Filialnej w Wygietłowie. Pismo z dnia 15.07.2021 r. wpłynęło w czasie urlopu wypoczynkowego (trwającego od 12.07.2021 r. do 13.08.2021 r.).*

Obydwa pisma zostały złożone w dokumentacji szkoły i terminowo zostały udzielone na nie odpowiedzi. Podjęto starania, aby w przyszłości nie wystąpiły takie zdarzenia. (...) Wnioski wpływające pocztą elektroniczną są pozostawiane w rejestrze poczty elektronicznej, drukowane i przechowywane w teczkach zgodnie z wykazem rzeczowym akt łącznie z udzieloną odpowiedzią. (...) Wpływających do placówki pism nie klasyfikowano jako skargi lecz współpracę z organizacjami, instytucjami, stowarzyszeniami, bądź wnioski i zapytania. Korespondencja wpinana jest do odpowiednich segregatorów zgodnie z wykazem rzeczowym akt. Dyrektor poinformowała także, że w dniu 6 grudnia 2022 r. wdrożyła do użytku Rejestr skarg i wniosków.

(akta kontroli str. 460-461, 478)

3. Dyrektor nierzetelnie załatwiła wniosek Przewodniczącego NSZZ z 14 lutego 2022 r. w sprawie wysokości zaległych wynagrodzeń niewypłaconych nauczycielom Szkoły w latach 2019-2022.

O wysokości ww. zaległości Dyrektor poinformowała przewodniczącego NSZZ w dniu 5 grudnia 2022 r. (w trakcie kontroli NIK), tj. po upływie 294 dni od daty wpływu pierwszego pisma w tej sprawie. Ponadto w odpowiedziach z 16 marca oraz 24 października 2022 r. nie zawiadomiła wnioskodawcy o przewidywanym terminie załatwienia wniosku. Zgodnie z art. 237 § 1 w zw. z art. 244 § 1 Kpa, organ właściwy do załatwienia wniosku powinien załatwić wniosek bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w ciągu miesiąca. Natomiast art. 245 Kpa stanowi, że w razie niemożności załatwienia wniosku w terminie określonym w art. 244 właściwy organ obowiązany jest w tym terminie zawiadomić wnioskodawcę o czynnościach podjętych w celu rozpatrzenia wniosku oraz o przewidywanym terminie załatwienia wniosku.

(akta kontroli str. 462-474)

Dyrektor odnosząc się do powyższych kwestii wyjaśniła: wykazy godzin zastępstw doraźnych nauczycieli, godzin ponadwymiarowych oraz godzin pracy w klasach łączonych, o które prosił przewodniczący NSZZ pismem z dnia 14 lutego 2022 r. zostały sporządzone przez Panią Z.R. wicedyrektor Szkoły i przekazane w dniu 10.03.2022 r. [do GZEAS] celem naliczenia kwot należności wykazanym nauczycielom. Po przekazaniu powyższych wykazów wicedyrektor zauważyła pomyłki w obliczeniach i rozpoczęła ich weryfikację. Wykonywała te czynności równocześnie z bieżącymi zadaniami: wspólnie z dyrektorem przygotowanie Arkusza organizacji szkoły na rok szkolny 2022/2023, przeprowadzenie rekrutacji dzieci do oddziałów przedszkolnych oraz uczniów do klasy pierwszej w terminie głównym i uzupełniającym, organizacja i przeprowadzenie egzaminu ósmoklasisty w terminie głównym i dodatkowym, organizowanie zastępstw za nieobecnych nauczycieli, sprawowanie nadzoru pedagogicznego, czynności związane z zakończeniem roku szkolnego 2021/2022. Z dniem 31 sierpnia 2022 r. Pani wicedyrektor zakończyła pracę w Publicznej Szkole Podstawowej w Iwaniskach i skorzystała z uprawnień emerytalnych. W okresie wakacji wykorzystwała zaległy z 2021 r. i bieżący urlop wypoczynkowy. Druga wicedyrektor szkoły Pani B.S. od 31 stycznia 2022 r. przebywała na ciągłym zwolnieniu lekarskim. Od 19 września 2022 r. przebywa na urlopie dla poratowania zdrowia. Uzupełnione dokumenty przekazałam do GZEAS w dniu 6 października 2022 r. (...) Od dnia 12 października 2022 r. rozpoczęła się w placówce kontrola doraźna prowadzona przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Kielcach. Na referenta Panią A.K. odpowiedzialną za dokonanie obliczeń nałożone zostały dodatkowe obowiązki. Dwukrotna nieobecność referenta Pani A.K. w pracy w miesiącu wrześniu i listopadzie 2022 r. również opóźniła naliczanie należności. W związku z powyższym wystąpiły opóźnienia w wyliczaniu należności, o które wnioskował Pan Przewodniczący. Nałożenie się tak

wielu czynników utrudniło jednoznaczne wskazanie terminu udzielenia odpowiedzi na zadawane przez Przewodniczącego pytania. W dniu 2 grudnia 2022 r. dyrektor szkoły otrzymała z Gminnego Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół w Iwaniskach wyliczenia, o które prosił związek i sporządziła odpowiedź. W dniu 5 grudnia 2022 r. pismo zostało wysłane pocztą tradycyjną.

(akta kontroli str. 460-467, 484-496)

Dyrektor wskazała, że ustalone na wniosek Przewodniczącego NSZZ kwoty zaległości zostały przekazane do weryfikacji przedawnień celem dokonania wypłat pozostałych kwot należnych.

(akta kontroli str. 518)

Dyrektor wyjaśniła również, że wypłaty zaległych świadczeń rozpoczęto od kwot dotyczących okresu objętego kontrolą Państwowej Inspekcji Pracy, tj. od 1 września 2021 r. uznając to za priorytet. W przypadku wcześniejszego okresu wypłaty miały być podjęte niezwłocznie po otrzymaniu odpowiednich środków finansowych od organu prowadzącego. Świadczeń tych nie wypłacono z braku odpowiednich środków finansowych. (...) w dniu 11 października 2022 r. wypłacono należności wszystkim pracownikom za okres od 1.09.2021 r. do 31.01.2022 r. Roszczenia o wypłatę wynagrodzeń i innych świadczeń za rok 2019 były już przedawnione w części do września 2019 r. Nadto zgodnie z art. 451 § 1 Kodeksu cywilnego dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić. Takie wskazania zostały dokonane w tytułach przelewów dla pracowników. (...) kwota zaległości za godziny ponadwymiarowe, godziny doraźnych zastępstw oraz dodatków za pracę w warunkach trudnych za okres od 1 stycznia 2020 r. do 26 czerwca 2021 r. wynosiła 18 053,52 zł. W dniu 12 stycznia 2023 r. zaległość w/w została wypłacona nauczycielom.

(akta kontroli str. 677-678)

Wyjaśnienie te nie zasługują na uwzględnienie. PIP w trakcie kontroli stwierdził konieczność naliczenia i wypłacenia kwot należnych z tytułu: dodatku za pracę w trudnych warunkach (za pracę w klasach łączonych), wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe niezrealizowane z przyczyn nie dotyczących nauczyciela, a także za przydzielone godziny zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych, których realizacja nastąpiła w zastępstwie nieobecnego nauczyciela uprawnionym pracownikom za okres wymagalny. Dokonanie zatem naliczenia wynagrodzeń (i późniejsza ich wypłata) wyłącznie za okres od 1 września 2021 r. do 31 stycznia 2022 r. wynikało z nieprawidłowej interpretacji zaleceń PIP przez Dyrektora i w konsekwencji doprowadziło do przedawnienia należności za 2019 r. w kwocie 3171,98 zł.

4. Dyrektor nierzetelnie rozpatrzyła skargę złożoną przez nauczyciela wychowania fizycznego (zatrudnionego w Szkole) w piśmie z 15 lutego 2022 r., gdyż w odpowiedzi (z 14 marca 2022 r.) nie odniosła się do jej zasadności i przedmiotu skargi.

Nauczyciel wychowania fizycznego złożyła skargę, w której zwróciła uwagę na awarię dachu na sali gimnastycznej Szkoły, w skutek której, po opadach deszczu, na parkiecie sali pojawiały się kałuże wody, co powodowało zagrożenie dla bezpieczeństwa dzieci korzystających z tej sali. Skarżąca wskazała, że w tej sytuacji brak jest możliwości realizowania podstawy programowej z wychowania fizycznego i wniosła o szybkie podjęcie działań mających na celu usunięcie awarii. W odpowiedzi Dyrektor pouczyła nauczyciela o jego obowiązkach wynikających ze

statutu Szkoły i skrytykowała przyjęty sposób komunikowania przełożonym zauważonych nieprawidłowości, nie odniosła się natomiast do przedmiotu skargi.

(akta kontroli str. 475-477)

Dyrektor wyjaśniła, że pismo nauczyciela zostało zaklasyfikowane jako informacja pracownika, który jest zobowiązany do informowania dyrektora o stwierdzeniu warunków zagrażających bezpieczeństwu uczniów. Ze względu na warunki atmosferyczne (okres zimy i śnieg zalegający na dachu) nie można było określić terminu przeprowadzenia prac remontowych i poinformować nauczyciela o przybliżonym terminie usunięcia przyczyn przemakającego dachu.

(akta kontroli str. 518)

Wyjaśnienia Dyrektora nie zasługują na uwzględnienie. Zgodnie z art. 227 Kpa, przedmiotem skargi może być w szczególności zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwy organ, a pismo to dotyczyło podejrzenia, że taka sytuacja miała właśnie miejsce, gdyż zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 6 Prawa oświatowego, dyrektor szkoły wykonuje zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę. Oczywistym jest także fakt, iż nauczyciel oczekiwał od Dyrektora podjęcia skutecznych działań mających na celu usunięcie awarii oraz zaproponowania rozwiązań organizacyjnych pozwalających na właściwą realizację zajęć wychowania fizycznego do tego czasu.

Jak wynika z ustaleń kontroli NIK, Dyrektor miała podstawy, by w odpowiedzi odnieść się wprost do treści pisma wskazując nauczycielowi, że działania w tej sprawie zostały podjęte.

(akta kontroli str. 434, 475-478, 518)

NIK stwierdza, że osoby zgłaszające lub ujawniające publicznie informację o naruszeniu prawa, uzyskaną w związku z wykonywaniem pracy, działają w ramach systemu zgłoszeń wewnętrznych i nie powinny być z tego tytułu narażone na kłopoty służbowe. Zgodnie z art. 225 § 1 Kpa, nikt nie może być narażony na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych. Obecnie trwają prace nad przyjęciem ustawy o ochronie osób zgłaszających naruszenia prawa⁷⁰, która wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej 2019/1937 z 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (tzw. *sygnalistów*)⁷¹.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor prowadziła wymagane prawem działania związane z prowadzeniem nadzoru pedagogicznego. Realizacja zastępstw za nieobecnych nauczycieli nie była bezpośrednio przedmiotem tego nadzoru, zwracano jednak uwagę na problematykę bezpieczeństwa uczniów w Szkole. Dyrektor wykonywała zadania wynikające z obowiązków pracodawcy, przy czym nauczycielowi początkującemu zatrudnionemu od 1 września 2022 r. przydzielono formalnie mentora dopiero w grudniu 2022 r. Nie zawsze rzetelnie prowadzono ewidencję wpływającej korespondencji. Nierzetelnie załatwiono dwie z pięciu spraw objętych szczegółowym badaniem, które były związane ze zgłaszanymi problemami dotyczącymi organizacji pracy Szkoły.

⁷⁰ <https://legislacja.gov.pl/projekt/12352401> (druk UC 101), dostęp 16 stycznia 2023 r.

⁷¹ Dz. Urz. UE L 305 z 26.11.2019, str. 17.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Przydzielanie zajęć rewalidacyjnych pedagogowi specjalnemu zgodnie z § 3 ust. 2 pkt 1 lit. h rozporządzenia w sprawie wykazu zajęć (tj. w ramach etatu), co zapewni realizację zasady oszczędnego dysponowania środkami publicznymi sformułowanej w art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy o finansach publicznych.
2. Zapewnienie podejmowania przez Radę rozstrzygnięć w sprawach związanych z opiniowaniem kandydatów na stanowiska kierownicze w Szkole w trybie określonym w art. 73 ust. 1a Prawa oświatowego, tj. w formie uchwał podejmowanych w głosowaniu tajnym.
3. Planowanie zastępstw za nieobecnych nauczycieli z uwzględnieniem:
 - a. dbałości o bezpieczeństwo i higienę pracy uczniów,
 - b. realizacji zadań statutowych przez nauczyciela bibliotekarza,
 - c. zapewnienia wsparcia uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi przez nauczycieli współorganizujących pracę tych uczniów;
 - d. efektywności wykorzystania czasu pracy uczniów.
4. Sporządzanie wniosków o dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, zgodnie z § 4 rozporządzenia w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli.
5. Podjęcie działań w celu uwzględnienia w *Regulaminie przyznawania dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli* wymogów wynikających z § 2 pkt 1, 2 i 4, § 3 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 pkt 5 oraz § 6 rozporządzenia w sprawie doskonalenia zawodowego nauczycieli.
6. Przydzielanie mentorów nauczycielom początkującym niezwłocznie po ich zatrudnieniu.
7. Wypłacanie wynagrodzenia za zrealizowane godziny ponadwymiarowe oraz dodatek za pracę w klasach łączonych w terminach określonych w Karcie Nauczyciela i *Regulaminie wynagradzania z 2022 r.*
8. Wdrożenie systemu ewidencjonowania pism wpływających do Szkoły, który zagwarantuje spełnienie wymagań art. 254 Kpa.
9. Przestrzeganie terminów i form załatwiania wniosków wpływających do Szkoły, wynikających z przepisów z art. 237 § 1 w zw. z art. 244 § 1 Kpa oraz art. 245 Kpa.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, 10 lutego 2023 r.

Kontroler
Violetta Nowak
Gł. specjalista kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis

Kontroler
Anna Jakubowska-Pióro
inspektor kp.

.....
podpis